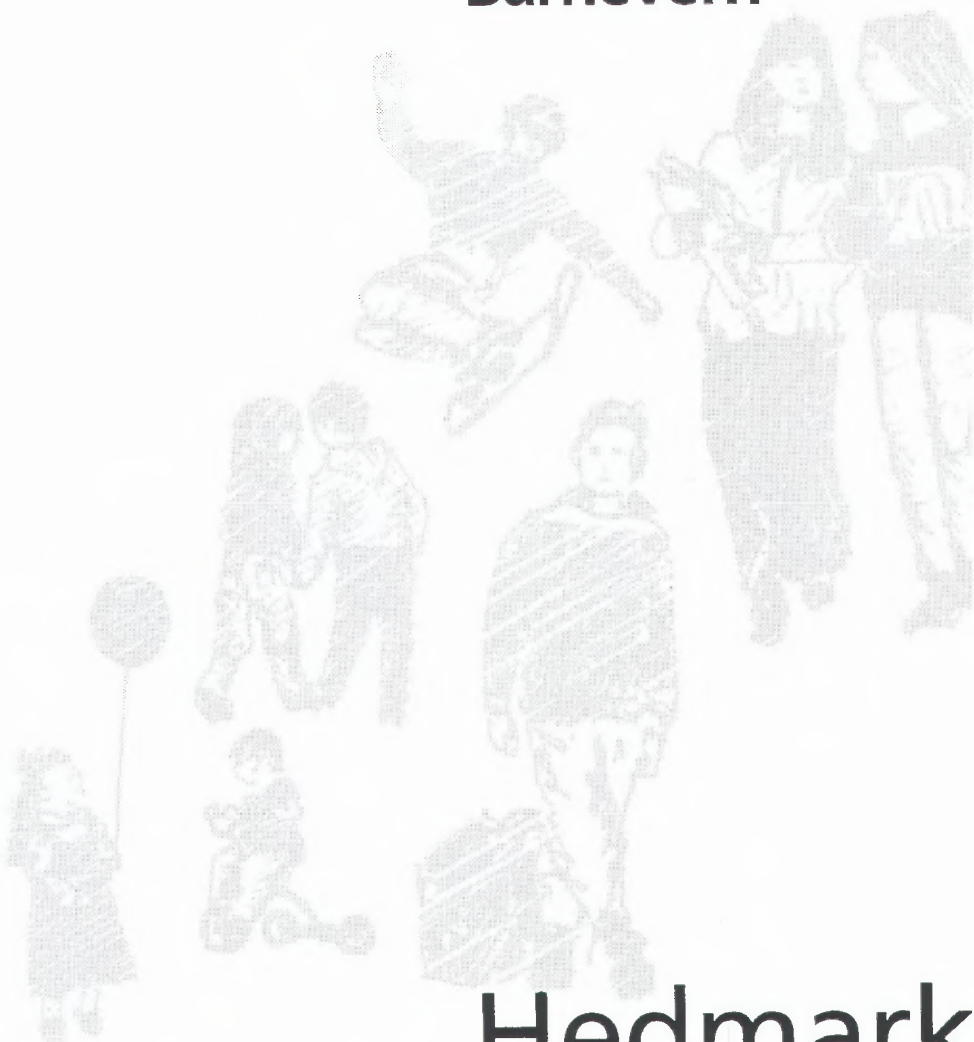

Barn og unge

Aktuell statistikk

**Del 2: Barnehage
Skole
Arbeid
Økonomi
Barnevern**

Hedmark

Barn og unge. Aktuell statistikk

I *Barn og unge. Aktuell statistikk* blir statistikk på ulike emneområder publisert. Alle tall dekkjer barn og unge under 18 år.

Barn og unge. Aktuell statistikk kjem ut i to delar, med ulike emne. Del 1 (gjeve ut i mars 1998) dekkjer barn i folkemengda, familieforhold, helse, kriminalitet og fritid. Del 2 (dette heftet) tek for seg barn i barnehagar, utdanning, arbeid, økonomiske forhold og barnevern.

Hugs å gje opp kjelde: *Barn og unge. Aktuell statistikk*/Statistisk sentralbyrå.

Ansvarleg seksjon: Seksjon for befolknings- og utdanningsstatistikk.

Redaktør: Elisabetta Vassenden.

Redaksjonsmedarbeidar: Ingvild Hauge, tlf. 62 88 52 24, faks 62 88 52 89, e-post: ingvild.hauge@ssb.no.

Redigering: Else Efstad, Randi Hansen Øiseth.

Prisar: Kr 50,- inkl. mva pr. hefte. Pakkepris (19 fylkeshefte og hefte med landstal) kr 600,- inkl. mva.

Spørsmål om sal kan rettast til: Statistisk sentralbyrå, Salg- og abonnementservice, 2225 Kongsvinger, tlf. 62 88 55 00, faks 62 88 55 95, e-post: salg-abonnement@ssb.no.

ISBN 82-537-4612-1

Elektronisk formidling

Forutan papirutgåva finst publikasjonen i elektronisk versjon under SSB si webteneste på Internett. Adressa er <http://www.ssb.no>. Gjennom bruk av Acrobat kan ein lese og skrive ut teksten, og tabellane kan lastast ned i Excel.

På førespurnad kan ein diskett-versjon bli gjort tilgjengeleg.

Andre tabellar

Spesialtabellar kan tingast frå Statistisk sentralbyrå.

Standardteikn

Standardteikn i tabellar	Symbol
Tal er umogleg	.
Oppgåve manglar	..
Oppgåve manglar førebels	...
Tal kan ikkje offentleggjerast	∴
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte eininga	0
Mindre enn 0,05 av den brukte eininga	0,0
Førebels tal	*
Brot i den loddrette serien	—
Brot i den vassrette serien	
Retta sidan førre utgåve	r

Innhald

1. Barn i barnehagar	3
2. Barn og unge i skolen	10
3. Unge på arbeidsmarknaden	22
4. Barn og økonomi	28
5. Barn og unge i barnevernet	36

Innleiing

Barn og unge. Aktuell statistikk samlar Statistisk sentralbyrå (SSB) sine data om barn og unge og presenterer regionale tal med korte artiklar, tabellar og figurar.

Barn og unge. Aktuell statistikk vert gjeve ut som 1 landshefte og 19 fylkeshefte. Landssamandraget gjev tal for landet i heilskap og for dei enkelte fylka der det har vore mogeleg. Tala i fylkeshefta er på kommunenivå, eller på fylkes- og landsnivå om statistikken ikkje let seg brette ned til mindre geografiske einingar.

Publikasjonen kjem i to delar. Del 1 (gjeve ut i mars 1998) dekkjer barn i folkemengda, familieforhold, barn si helse, deira kontakt med rettsvesenet og fritida til barn. Del 2, som dette heftet inngår i, inneheld desse emna: Barn i barnehagar, barn og unge i skolen, unge på arbeidsmarknaden, barn og økonomi, og barn og unge i barnevernet.

Barn er i denne publikasjonen definerte som personar under 18 år, dvs. under myndig alder. Dette er i tråd med norsk lov og FN's konvensjon om barnerettane. I enkelte tilfelle vil tabellane dekkje større eller kortare aldersspenn, avhengig av kva som er føremålstenleg og/eller finst om tema.

Dei nyaste tilgjengelege tala er tekne med, dvs. hovudsakleg frå perioden 1995-1997.

Publikasjonen er tilgjengeleg på SSB si webside på Internett. Webadressa er <http://www.ssb.no>. Den elektroniske versjonen skal etter planen oppdaterast framover.

Ei undersøking gjennomført av Norsk senter for barneforskning i 1994 (Arbeidsrapport nr. 15) avslørte at statistikk i lita utstrekning vart teke i bruk i ulike vedtaksprosessar. Håpet er at denne publikasjonen, som samlar mykje informasjon, kan gjere statistikk om barn og unge lettare tilgjengeleg og vere til hjelp for alle som interesserer seg for, og arbeider med barn, det vere seg planleggjarar i kommunar og fylke, politikarar, personar som har sitt daglege virke blant barn, og folk generelt.

Barne- og familiedepartementet har finansiert utarbeidinga av publikasjonen. Representantar frå Barneombudet og Norges forskningsråd har gjeve faglege innspel til projektet.

1. Barn i barnehagar

I Hedmark hadde 7 450 barn plass i barnehagar pr. 15. desember 1997. For barn 1-5 år gav dette ein dekningsgrad på nær 67 prosent. Av dei 2 100 tilsette i barnehagane i Hedmark hadde 600 godkjend førskolelærerutdanning.

Barnehagen den vanlegaste tilsynsordninga

I 1995 var barnehageplass ei langt vanlegare tilsynsordning for barn under skolepliktig alder enn private ordningar var. Dette syner landstal frå levekårsundersøkinga dette året, gjeve i tabell 1.1. Tilsyn i barnehage var vanlegast uansett kor gammalt barnet var. Likevel, dess eldre barna var, dess fleire gjekk i barnehage. Av barna i alderen 4-6 år hadde 55 prosent eit pedagogisk tilbod i barnehage.

1.1. Tilsynsordningar for barn 0-6 år i ulike aldersgrupper og familietypar. 1995. Prosent

Tilsynsordning	Alder			Familietype	
	Alle	0-3 år	4-6 år	Einslege forsørgjarar	Par med barn
Privat tilsynsordning	15	19	10	12	15
Barnehage e.l.	38	25	55	61	35
Tal på observasjonar	2 035	563	409	147	1 888

Kjelde: NOS Levekårsundersøkelsen 1995, SSB.

Einslege forsørgjarar nytta i større grad barnehagetilbodet enn par med barn. 61 prosent av dei einslege forsørgjarane hadde barn i barnehage, medan 12 prosent nytta dagmamma, slektningar eller andre liknande private tilsynsordningar.

Ingen kommunar utan barnehagetilbod

I Hedmark var det 256 barnehagar pr. 15. desember 1997 (tabell 1.2). Fleirtalet av desse var offentlege barnehagar, høvesvis 55 prosent offentlege og 45 prosent private. Ingen av kommunane i fylket var utan barnehagetilbod.

Statistikken over barnehagar er utarbeidd på grunnlag av årsmeldingar frå den einskilde barnehage. Statistikken omfattar alle godkjende barnehagar. Her er opplysingar om talet på barn som er melde inn pr. 15. desember, tal på institusjonar, tilsette og årsverk.

Tala i denne publikasjonen er dels kommunetal, dels fylkestal. Regionalt nivå står i tabelltittelen.

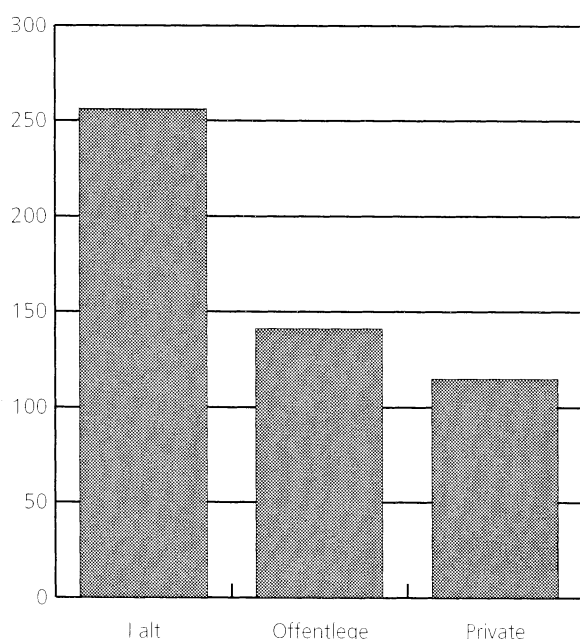
Sjå NOS Barnehager 1997, SSB for fleire opplysingar, mellom anna indikatorar på kommunenivå.

1.2. Barnehagar, barn og tilsette. Kommune. 15. desember 1997

	Barnehagar			Tilsette		Barn i barnehagar		
	I alt	Offentlege	Private	I alt	Med godkjend førskolelærerutdanning	I alt	Pr. 1 000 barn 0-5 år	
							I alt	Med oppholdstid 31 timar og meir pr. veke
Heile landet	6 260	2 971	3 289	51 793	14 884	184 514	507	335
Hedmark	256	141	115	2 104	602	7 450	571	293
Kongsvinger	14	7	7	162	51	582	495	301
Hamar	40	19	21	360	107	1 177	684	490
Ringsaker	44	17	27	335	102	1 286	524	218
Løten	8	5	3	71	22	254	486	203
Stange	23	9	14	191	63	644	511	209
Nord-Odal	5	5	-	44	15	201	655	254
Sør-Odal	8	3	5	83	16	279	564	333
Eidskog	5	5	-	58	19	241	506	248
Grue	8	6	2	51	16	193	583	199
Åsnes	7	4	3	47	19	209	426	149
Våler	6	3	3	49	12	171	687	365
Elverum	20	10	10	189	57	673	513	392
Trysil	14	10	4	82	24	311	662	234
Åmot	7	5	2	61	16	208	682	357
Stor-Elvdal	8	4	4	40	6	132	729	271
Rendalen	4	2	2	39	5	100	794	611
Engerdal	6	4	2	28	3	86	768	313
Toilga	6	6	-	34	5	107	637	190
Tynset	10	6	4	91	25	290	709	320
Alvdal	3	3	-	30	6	88	500	153
Folldal	6	5	1	28	4	103	746	239
Os	4	3	1	31	9	115	635	133

Kjelde: Barnehagestatistikk, SSB.

Figur 1.1. Barnehagar, etter eigarform. Hedmark. 15. desember 1997. Absolutte tal

Kjelde : Barnehagestatistikk, SSB.

7 450 barn hadde plass i desse barnehagane. Om lag 57 prosent av barn 0-5 år i fylket hadde barnehageplass. 29 prosent hadde heildagsplass, det vil seie at dei hadde ei avtala opphaldstid på 31 timar eller meir kvar veke.

Barnehagedekninga for fylket totalt låg drygt 6 prosentpoeng over landsgjennomsnittet, men det var store variasjonar mellom kommunane (sjå tabell 1.4 i tillegg). Rendalen med sine fire barnehagar med 100 barn skil seg ut som den klart beste (størst dekning).

På landsbasis var det 52 000 tilsette i barnehagane, og 15 000 av desse hadde godkjend førskolelærerutdanning. I Hedmark-barnehagane hadde 600 av dei 2 100 tilsette slik utdanning.

Familiebarnehagane har heiltidsplassar

Tabell 1.3 syner at 2 800 heimar vart brukte til familiebarnehagar i Noreg pr. 15. desember 1997. I dette ligg både offentlege og private familiebarnehagar. Dei private familiebarnehagane utgjorde 71 prosent av familiebarnehagane (1 975 av 2 794 heimar) og hadde 77 prosent av barna.

Nær 13 800 barn hadde på landsbasis plass i familiebarnehagar. 74 prosent av desse hadde ei avtala opphaldstid på 31 timar eller meir kvar veke.

Det var flest barn i familiebarnehagar i Akershus, rekna i absolutte tal.

3 200 barn i heile landet gjekk i opne barnehagar. Sør-Trøndelag hadde det største talet på barn i slike barnehagar. Meir enn ein firedel (nær 28 prosent) av alle

Barnehage er i lov om barnehagar av 6. juni 1975 definert som ei pedagogisk tilrettelagd verksemd på dagtid for barn under opplæringspliktig alder. Barne- og familiedepartementet fastset forskriftene og retningslinjene for barnehagane.

Ein familiebarnehage er ein barnehage som organiserer si verksemd i private heimar. Ein førskolelærer skal vere tilsett som pedagogisk rettleiar. Førskolelæraren skal vere knytt anten til ein vanleg barnehage eller til den kommunale administrasjonen.

Ein open barnehage er ein barnehage med fast oppningstid. Ei viss mengd barn er innmelde i barnehagen, men dei har ikkje avtala fast opphaldstid (timar og/eller dagar).

barna i opne barnehagar i landet hadde barnehageplass i Sør-Trøndelag.

Barnehagedekning på 67 prosent for barn 1-5 år

Av dei som gjekk i barnehagar i Hedmark, hadde 43 prosent ei avtala opphaldstid på 41 timar og meir kvar veke. Det nest mest vanlege var å ha ei opphaldstid i barnehagen på 21-30 timar i veka.

Opphaldstida til eit barn syner til avtala opphaldstid pr. veke, ikkje faktisk opphaldstid. Opphaldstid over 31 timar pr. veke blir rekna som heiltid, medan all opphaldstid under 31 timar i veka blir rekna som deltid/deltidsplass.

I Hedmark hadde 29,3 prosent barn i alderen 0-5 år ei avtala opphaldstid i barnehage på 31 timar og over (heiltidsplass). Dette er lågare enn tilsvarende tal for heile landet, som var 33,5 prosent. Berre 5 av 22 kommunar hadde verdi over landsgjennomsnittet. Her er det store variasjonar mellom kommunane (sjå tabell 1.4).

I Hedmark hadde 57 prosent av barna i aldersgruppa 0-5 år plass i barnehage ved utgangen av 1997. Tilsvarende tal for aldersgruppa 1-5 år var 67 prosent.

Ordninga med utvida svangerskapspermisjon gjev alle kvinnelege arbeidstakarar rett på fødselspengar i 42 veker med full løn eller 52 veker med 80 prosent løn. Fire veker av stønadsperioden er atterhalde far (fedrekvote). Tidskonto-ordninga er òg eit alternativ for

Dekningsgrad = delen barn i barnehagar i forhold til barn i alt i aldersgruppa 0-5/1-5 år.

Manglande oversikt over *etterspurnad* etter barnehageplassar er ein gjennomgåande mangel i statistikken.

1.3. Familiebarnehagar og opne barnehagar. Talet på heimar og barn i familiebarnehagar, etter eigarforma til barnehagen og barn i opne barnehagar. Fylke. 15. desember 1997

	Offentlege familiebarnehagar				Private familiebarnehagar			Talet på barn i opne barnehagar
	Heimar i alt	Barn			Heimar	Barn		
		Heimar	I alt	Med avtala opphaldstid 31 timar eller meir pr. veke		I alt	Med avtala opphaldstid 31 timar eller meir pr. veke	
Heile landet	2 794	819	3 181	2 558	1 975	10 610	7 684	3 178
Østfold	119	43	188	159	76	478	322	97
Akershus	589	169	545	506	420	1 797	1 627	213
Oslo	370	17	63	63	353	1 350	1 313	320
Hedmark	102	19	101	64	83	576	292	146
Oppland	73	10	37	12	63	460	206	14
Buskerud	128	58	249	189	70	411	330	48
Vestfold	112	25	121	77	87	537	385	175
Telemark	76	12	45	27	64	413	221	154
Aust-Agder	68	16	67	52	52	415	169	46
Vest-Agder	136	16	83	49	120	868	459	187
Rogaland	238	191	621	544	47	276	181	539
Hordaland	240	95	388	335	145	817	591	160
Sogn og Fjordane ..	42	16	93	57	26	176	101	-
Møre og Romsdal ..	68	14	75	28	54	379	238	65
Sør-Trøndelag	132	32	122	113	100	442	376	883
Nord-Trøndelag	92	29	139	82	63	385	230	45
Nordland	83	16	74	54	67	417	306	54
Troms	70	17	63	55	53	272	208	20
Finmark	52	24	107	92	28	129	117	-
Svalbard	4	-	-	-	4	12	12	12

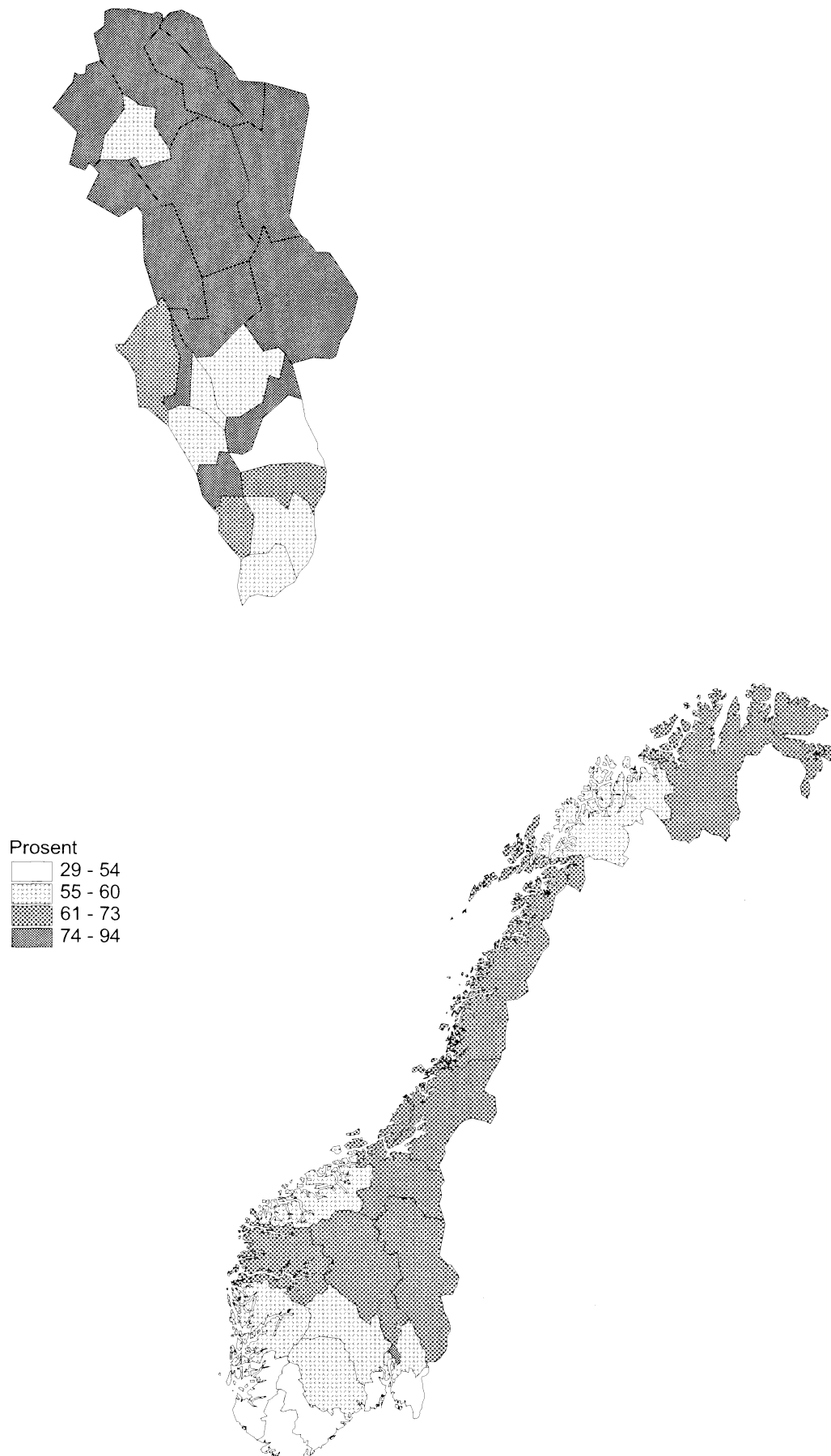
Kjelde: Barnehagestatistikk, SSB.

1.4. Barn i barnehagar, etter avtala opphaldstid pr. veke. Kommune. 15. desember 1997

	Opphaldstid, Timar pr. veke						Barn i barnehage pr. 1 000 barn		
	I alt	Opphaldstid, Timar pr. veke					0-5 år	1-5 år	Med opphaldstid 31 timar eller meir pr. veke
		6-15	16-20	21-30	31-40	41 og over			
Heile landet	184 514	11 763	14 110	36 707	10 318	111 616	507	599	335
Hedmark	7 450	581	604	2 433	602	3 230	571	666	293
Kongsvinger	582	20	17	191	58	296	495	571	301
Hamar	1 177	30	2	303	45	797	684	797	490
Ringsaker	1 286	180	72	499	88	447	524	622	218
Løten	254	8	-	140	-	106	486	560	203
Stange	644	121	61	199	25	238	511	603	209
Nord-Odal	201	40	35	48	7	71	655	785	254
Sør-Odal	279	14	9	91	53	112	564	663	333
Eidskog	241	39	-	84	35	83	506	593	248
Grue	193	35	61	31	3	63	583	652	199
Åsnes	209	18	65	53	2	71	426	492	149
Våler	171	7	12	61	22	69	687	833	365
Elverum	673	6	12	141	29	485	513	588	392
Trysil	311	15	49	137	36	74	662	760	234
Åmot	208	17	36	46	24	85	682	795	357
Stor-Elvdal	132	1	-	82	1	48	729	885	271
Rendalen	100	-	-	23	66	11	794	862	611
Engerdal	86	-	14	37	14	21	768	860	313
Tolga	107	6	36	33	10	22	637	791	190
Tynset	290	14	25	120	71	60	709	833	320
Alvdal	88	9	20	32	-	27	500	576	153
Follidal	103	1	30	39	7	26	746	863	239
Os	115	-	48	43	6	18	635	737	133

Kjelde: Barnehagestatistikk, SSB.

Figur 1.2. Barnehagedekning for barn 1-5 år. Kommunar i Hedmark og fylke. 15. desember 1997. Prosent

Kartgrunnlag: Statens kartverk

1.5. Barn i barnehagar, etter alder. Kommune. 15. desember 1997

	I alt	Alder								Barn i barnehage pr. 1 000 barn	
		0 år	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år og over	Uopp- gjeve	0-5 år	1-5 år
Heile landet	184 514	1 580	18 723	29 776	40 794	45 012	47 691	660	278	507	599
Hedmark	7 450	55	701	1 190	1 582	1 882	2 016	24	-	571	666
Kongsvinger	582	4	69	113	124	143	125	4	-	495	571
Hamar	1 177	9	119	191	259	288	308	3	-	684	797
Ringsaker	1 286	4	98	185	262	351	380	6	-	524	622
Løten	254	-	12	33	47	79	82	1	-	486	560
Stange	644	1	41	91	148	157	200	6	-	511	603
Nord-Odal	201	-	23	47	36	53	42	-	-	655	785
Sør-Odal	279	2	33	53	65	59	67	-	-	564	663
Eidskog	241	2	25	36	56	60	62	-	-	506	593
Grue	193	4	17	28	46	58	40	-	-	583	652
Åsnes	209	-	9	17	46	62	75	-	-	426	492
Våler	171	2	23	33	32	36	45	-	-	687	833
Elverum	673	7	55	106	144	164	197	-	-	513	588
Trysil	311	1	27	49	65	86	83	-	-	662	760
Åmot	208	5	26	46	37	46	47	1	-	682	795
Stor-Elvdal	132	1	18	21	23	29	40	-	-	729	885
Rendalen	100	6	16	16	25	23	14	-	-	794	862
Engerdal	86	-	13	12	16	22	23	-	-	768	860
Tolga	107	1	8	17	25	23	33	-	-	637	791
Tynset	290	5	32	50	60	63	79	1	-	709	833
Alvdal	88	-	10	8	18	27	24	1	-	500	576
Follidal	103	1	17	12	27	21	24	1	-	746	863
Os	115	-	10	26	21	32	26	-	-	635	737

Kjelde: Barnehagestatistikk, SSB.

småbarnsforeldre. Behovet for barnehageplassar til 0-åringar er derfor mindre enn for andre alderssteg. Dekningsgraden for aldersgruppa 1-5 år gjev derfor meir relevant informasjon enn dekningsgraden for gruppa 0-5 år.

Dess eldre, dess fleire med barnehageplass

Dess eldre barna blir, dess fleire barn har plass i barnehage. I Hedmark var få 0-åringar innmelde i barnehagane pr. 15. desember 1997 (jf. tabell 1.5). Småbarn med barnehageplass, det vil seie 1-2-åringane, utgjorde 25 prosent av barnehagebarna, medan 3-5-åringane talde 5 480 eller 74 prosent.

Alder blir rekna i fylde år ved utgangen av 1997.

Hedmark skilde seg ikkje nemneverdig ut frå resten av landet. Også for heile landet var det ein auke i talet på barn i barnehage dess eldre barna var. På landsbasis var mindre enn 1 prosent av 0-åringane i barnehage.

8 700 barn frå språklege og kulturelle minoriteter i norske barnehagar

Tabell 1.6 syner at ved utgangen av 1997 hadde 3 374 barn plass i barnehage på grunnlag av paragraf 9 i barnehagelova, på landsbasis. Desse barna utgjorde snautt 2 prosent av alle barnehagebarna i landet, og dei var hovudsakleg å finne i offentlege barnehagar. "Paragraf 9-barna" utgjorde 0,9 prosent av alle barn i alderen 0-5 år i landet, og i Hedmark utgjorde dei 0,8 prosent.

Paragraf 9 i barnehagelova har denne ordlyden:

"Kommunen har ansvar for at barn med funksjonshemmingar så langt det er mulig, får plass i vanlig barnehage. Barnet skal ha prioritet ved opptak såfremt det kan ha nytte av oppholdet." Barn med særlege behov kan få tilkjend ekstra ressursar i form av friplass, ekstra utstyr i barnehagen, ekstra tilsett hjelp og anna.

Framandspråklege/minoritetspråklege barn er alle barn som snakkar eit anna språk enn norsk, svensk, dansk eller engelsk som morsmål.

Oslo var det fylket som hadde flest barn som var tekne opp via denne lovparagrafen, med 469 barn.

I tillegg var det 4 514 andre barn med særlege behov i barnehagane rundt om i landet. Vel 57 prosent av desse fekk ekstra ressursar. 2 890 eller nær 86 prosent av barna som fekk barnehageplass på grunnlag av paragraf 9, fekk ekstra ressursar.

Det var i alt 8 734 barn frå språklege og kulturelle minoriteter (framandspråklege barn) i barnehagar i Noreg. Oslo hadde, både absolutt og relativt til talet på barn i barnehage, klart flest barnehagebarn frå språklege og kulturelle minoriteter. Dette er i tråd med busetjingsmønsteret for personar frå språklege og

1.6. Barn med særlege behov og barn frå språklege og kulturelle minoritetar med morsmåltrening, etter talet på timar pr. veke. Fylke. 15. desember 1997

	Barn med særlege behov				Barn frå språklege og kulturelle minoritetar			
	Barn som er tekne opp etter paragraf 9 i barnehagelova		Andre barn med særlege behov		Av desse barn med morsmåltrening			Barn med morsmåltrening pr. 1 000 framandspråklege barn
	I alt	Av desse barn som får tilkjend ekstra ressursar	I alt	Av desse barn som får tilkjend ekstra ressursar	I alt	6-25 timar	26 timar eller meir	
Heile landet	3 374	2 892	4 514	2 591	8 734	2 752	1 860	528
Østfold	151	127	230	137	239	85	33	494
Akershus	333	291	567	393	596	111	61	289
Oslo	469	327	527	255	3 903	1 252	975	571
Hedmark	105	96	178	112	209	87	72	761
Oppland	99	94	146	90	162	40	23	389
Buskerud	176	152	224	129	371	131	101	625
Vestfold	139	132	172	112	264	103	70	655
Telemark	104	94	177	112	210	76	45	576
Aust-Agder	66	58	119	41	105	27	19	438
Vest-Agder	113	89	141	61	555	86	42	231
Rogaland	349	332	455	268	500	231	14	490
Hordaland	372	314	414	168	480	148	95	506
Sogn og Fjordane	58	54	71	46	102	19	38	559
Møre og Romsdal	165	150	196	116	160	76	32	675
Sør-Trøndelag	210	189	229	149	365	119	107	619
Nord-Trøndelag	93	85	139	90	68	21	3	353
Nordland	203	160	295	159	184	39	68	582
Troms	111	100	128	93	109	22	29	468
Finnmark	58	48	106	60	152	79	33	737
Svalbard	-	-	-	-	-	-	-	-

Kjelde: Barnehagestatistikk, SSB.

1.7. Tilsette og årsverk i barnehagar, etter stilling. Kommune. 15. desember 1997

	Alle stillingar		Styrar		Pedagogisk leiar		Assistent		Tospråkleg assistent		Anna pedagogisk personale		Vaktmeister, reingjering mv.	
	Tilsette	Årsverk	Tilsette	Årsverk	Tilsette	Årsverk	Tilsette	Årsverk	Tilsette	Årsverk	Tilsette	Årsverk	Tilsette	Årsverk
Heile landet	51 793	39 311	6 145	4 662	9 757	8 372	27 054	22 450	1 164	563	2 679	1 644	4 994	1 620
Hedmark	2 104	1 433	259	196	374	292	1 073	813	53	25	91	39	254	68
Kongsvinger	162	125	14	12	36	34	83	67	6	5	2	2	21	6
Hamar	360	268	42	31	67	57	187	158	9	3	10	5	45	13
Ringsaker	335	213	49	33	53	36	175	129	6	3	19	5	33	7
Løten	71	39	7	5	15	10	31	21	2	1	7	2	9	1
Stange	191	122	25	18	34	24	95	70	5	1	9	4	23	6
Nord-Odal	44	33	5	3	9	7	27	20	1	1	2	2	-	-
Sør-Odal	83	56	8	5	17	12	45	33	-	-	2	1	11	4
Eidskog	58	39	4	2	13	10	31	20	-	-	6	6	4	1
Grue	51	33	7	5	9	7	24	16	1	1	2	1	8	2
Åsnes	47	33	7	6	8	7	21	17	1	-	4	1	6	2
Våler	49	34	6	5	8	7	24	18	2	1	3	1	6	2
Elverum	189	148	20	17	38	34	102	84	6	3	4	3	19	8
Trysil	82	53	14	9	11	10	40	30	-	-	-	-	17	4
Åmot	61	44	7	6	9	9	29	23	2	2	3	2	11	3
Stor-Elvdal	40	25	6	6	5	4	22	14	-	-	2	-	5	1
Rendalen	39	23	4	3	7	5	20	14	-	-	4	1	4	1
Engerdal	28	17	6	5	5	3	11	8	1	-	1	-	4	1
Tolga	34	17	5	4	5	1	17	10	2	-	1	-	4	1
Tynset	91	55	10	9	16	10	46	31	2	1	1	1	16	3
Ålvdal	30	16	3	3	2	2	14	9	2	-	3	1	6	1
Folldal	28	19	6	6	3	2	13	9	2	1	4	2	-	-
Os	31	19	4	3	4	3	16	11	3	1	2	1	2	-

Kjelde: Barnehagestatistikk, SSB.

kulturelle minoriteter i Noreg i dag, med sterk konsentrasjon av minoritetsspråklege i hovudstaden.

Minoritetsspråklege barnehagebarn får tilbod om morsmåltrening, og tala pr. 15. desember 1997 syner at dei fleste barna som tok imot dette tilbodet, fekk morsmåltrening i 6-25 timar pr. veke.

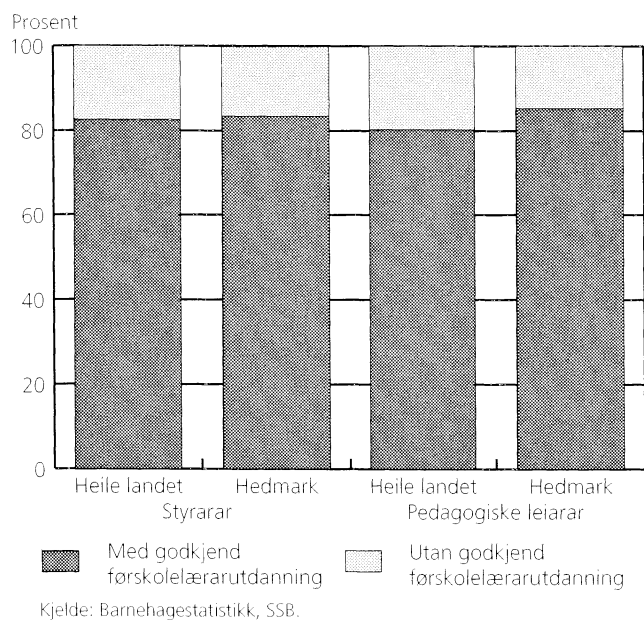
Ikkje alle barn frå språklege og kulturelle minoritetar har morsmåltrening i barnehagen. Om lag 53 prosent av alle dei som var framandspråklege, hadde morsmåltrening i 6 timar eller meir kvar veke.

83 prosent av styrarane hadde godkjend utdanning

I Hedmark var det i alt 2 100 tilsette som utførte vel 1 400 årsverk i 1997. Av desse var 260 tilsette som styrarar, 370 pedagogiske leiarar og nær 1 100 assistentar. Assistentane utgjorde 51 prosent av alle tilsette (sjå tabell 1.7).

Av styrarane hadde 83 prosent godkjend førskolelærerutdanning, medan 85 prosent av dei pedagogiske leia-

Figur 1.3. Prosentdel styrarar og pedagogiske leiarar med/utan godkjend førskolelærerutdanning. Hedmark. 15. desember 1997

rane hadde slik utdanning. På landsbasis var dei tilsvarende tala 83 og 80 prosent pr. 15. desember 1997.

Månadssatsane steig siste året

Barnehagesatsane auka frå januar 1997 til januar 1998, i Hedmark som for landet som heilheit. Tala for Hedmark, i tabell 1.8, syner at prisauken på heildags barnehageplass var på om lag 3 prosent frå januar 1997 til januar 1998, for månadssatsar ekskl. kost og for årsbetaling for eitt barn. Årsbetalinga for to barn auka med 7 prosent. Konsumprisindeksen auka med 2 prosent frå 15. januar 1997 til 15. januar 1998 (tolvmånadersvekslen) (Ukens statistikk 8/98, SSB).

Foreldrebetalingundersøkinga omfattar heildagsopphald i kommunale barnehagar og private barnehagar med kommunalt tilskott. I tillegg kjem private barnehagar utan kommunalt tilskott. Kommunane definerer sjølve heildagsopphald.

Undersøkinga er halvårleg og kartlegg betalingssatsar for heildagsopphald i barnehage for hushald med brutto årsinntekt på 100 000, 250 000 og 375 000 kroner. Utvalet dekkjer 109 kommunar, det vil seie Oslo og seks kommunar frå kvart av dei 18 andre fylka i landet.

Månadssatsane i kommunane kan variere av fleire grunnar. Blant anna har nokre barnehagar syskenrabatt, nokre har egne satsar for barn under 3 år, og nokre barnehagar har satsar avhengig av inntekt, medan andre har fastpris på barnehageplassen.

Sjå hefta om foreldrebetalingundersøkingane, til dømes Notater 98/21: *Foreldrebetalingundersøkelse. Rapport om betalingen for heildagsopphald i kommunale og private barnehager. 1. halvår 1998*, SSB, for meir informasjon.

Den største auken fann ein altså for hushald med to barn i barnehage. Det var ingen prisforskjell mellom hushald med bruttoinntekt på 250 000 og 375 000 kroner, medan satsane for hushald på det lågaste inntekstrinnet låg på 88 prosent av satsane for dei to høgaste trinna.

1.8. Gjennomsnittlege månadssatsar og årsbetaling, for bruttoinntekt. Hedmark

	Månadssats, eksklusive kostpengar			Årsbetaling, inklusive kostpengar					
	Bruttoinntekt kr			Eit barn, bruttoinntekt kr			To barn, bruttoinntekt kr		
	100 000	250 000	375 000	100 000	250 000	375 000	100 000	250 000	375 000
Jan. 97	2 141	2 426	2 426	24 207	27 342	27 342	38 016	43 346	43 346
Jan. 98	2 203	2 504	2 504	24 950	28 257	28 257	40 666	46 288	46 288
Prosentendring	2,9	3,2	3,2	3,1	3,3	3,3	7,0	6,8	6,8

Kjelde: Notater 98/21, SSB.

2. Barn og unge i skolen

Rundt 19 500 grunnskoleelevar var fordelte på 990 klassar, noko som gav 19,6 elevar i kvar klasse. Dette syner tal for Hedmark pr. 1. september 1996. Same hausten var 5 900 lærlingar og elevar under lov om vidaregåande opplæring registrert busette i Hedmark. Gjennomsnittsalderen for undervisningspersonalet i fylket, både i grunnskolen og i vidaregåande skole, låg på 46 år. Medan det var flest kvinnelege lærarar i grunnskolen, var det flest mannlege lærarar i den vidaregåande skolen.

Sjå *Aktuell utdanningsstatistikk 3/98*, SSB for eit oversyn over utviklinga i norsk utdanning 1980-1996. Andre nummer av serien *Aktuell utdanningsstatistikk* kan òg vere av interesse.

20 elevar i kvar klasse i grunnskolen

Hedmark hadde 160 grunnskolar pr. 1. september 1996. Rundt 19 500 elevar var fordelte på 990 klassar, noko som gav 19,6 elevar i kvar klasse. Dette syner tala i tabell 2.1.

Talet på elevar pr. klasse i Hedmark låg rett under gjennomsnittet for heile landet. Tabell 2.1 syner variasjonen i snitt mellom kommunane. Det var flest elevar pr. klasse i Kongsvinger og færrest elevar pr. klasse i Folldal.

740 minoritetsspråklege elevar gjekk på grunnskolesteget i Hedmark, noko som tilsvarar 0,7 minoritetsspråklege elevar pr. klasse i snitt. Hamar hadde størst prosentdel minoritetsspråklege elevar med drygt 8 prosent av det totale talet på elevar. Fylkesgjennomsnittet låg på nær 4 prosent.

2.1. Grunnskolar. Talet på skolar, klassar og elevar. Kommune. 1. september 1996¹

	Skolar i alt	Klassar i alt	Elevar pr. klasse	Elevar i alt	Minoritets- språklege elevar i alt
I alt	3 308	24 597	19,8	487 398	28 217
Av dette i Noreg	3 286	24 520	19,8	486 601	28 135
Hedmark	157	993	19,6	19 464	740
Kongsvinger	9	85	22,2	1 885	126
Hamar	13	116	21,9	2 538	214
Ringsaker .	33	180	19,0	3 420	104
Løten	6	43	20,8	893	13
Stange	14	99	20,4	2 023	56
Nord-Odal	3	23	19,6	451	4
Sør-Odal ...	6	36	20,3	731	6
Eidskog	6	34	17,8	605	6
Grue	6	27	17,4	471	19
Åsnes	6	38	18,9	717	22
Våler	4	22	18,0	397	14
Elverum ...	11	89	21,2	1 884	92
Trysil	8	43	17,0	733	5
Åmot	4	25	16,7	418	7
Stor-Elvdal	5	19	17,0	323	2
Rendalen .	2	11	19,6	216	1
Engerdal ..	3	11	14,9	164	5
Toilga	3	13	18,3	238	11
Tynset	6	35	18,3	641	9
Alvdal	3	16	18,7	299	15
Folldal	3	13	14,5	188	2
Os	3	15	15,3	229	7

¹ Elevar i spesialklassar, eigne klassar for språklege minoritetar og norske skolar i utlandet er inkluderte.

Kjelde: NOS Regionalstatistikk 6/97, SSB.

Statistikken over elevar, skolar og klassar pr. 1. september er utarbeidd på grunnlag av summariske oppgåver om den einkilde skole. Grunnskolestatistikken er henta frå Grunnskolen informasjonssystem (GSI).

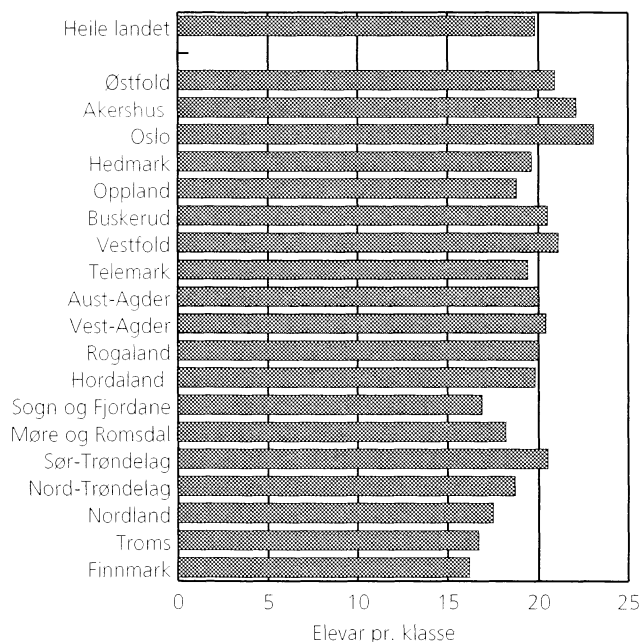
Etter som grunnskolestatistikken er ein summarisk statistikk, er det skolefylket/skolekommunen som blir registrert, ikkje bustadfylket/bustadkommunen.

Spesialklassar kan bli oppretta for elevar som har særlege behov som gjer at han/ho ikkje kan få tilfredsstillande utbytte av ordinær klasseundervisning (NOU 1995:18). Kommunen avgjer om det skal opprettast eigne spesialklassar. Elevar som får spesialundervisning går ikkje automatisk i spesialklassar.

Grunnskolestatistikken pr. 1. september i teljingsåret omfattar alle skolar som etter Standard for næringsgruppering er definerte som grunnskolar, jf. lov om grunnskolen.

Sjå *NOS Utdanningsstatistikk. Grunnskolar*, SSB for fleire opplysingar.

Figur 2.1. Elevar pr. klasse i grunnskolen. Fylke. 1. september 1996

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB

2.2. Elevar i grunnskolen, etter klassesteg, klasstype og kommune¹. 1. september 1996

	Klassesteg										Klasstype	
	I alt	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Spesialklassar	Eigne klassar for språklege minoritetar
Heile landet .	487 398	59 875	58 083	54 780	53 626	52 362	51 893	51 186	52 346	52 091	596	560
Hedmark	19 464	2 261	2 226	2 128	2 139	2 069	2 252	2 128	2 180	2 075	2	4
Kongsvinger	1 885	191	199	182	207	201	312	189	212	192	-	-
Hamar	2 538	293	322	279	261	291	286	253	297	256	-	-
Ringsaker	3 420	394	400	392	391	354	382	376	379	348	-	4
Løten	893	99	114	105	102	112	106	95	88	72	-	-
Stange	2 023	240	243	208	199	214	263	209	230	217	-	-
Nord-Odal	451	58	58	42	47	57	47	52	41	49	-	-
Sør-Odal	731	93	79	86	74	76	78	91	80	74	-	-
Eidskog	605	60	74	63	74	63	58	72	77	63	1	-
Grue	471	50	47	47	52	41	58	54	53	69	-	-
Åsnes	717	97	63	88	81	67	75	87	76	83	-	-
Våler	397	53	41	45	57	34	38	53	34	42	-	-
Elverum	1 884	231	236	200	184	202	197	223	202	209	-	-
Trysil	733	89	67	78	101	65	70	85	82	95	1	-
Åmot	418	45	36	39	51	49	56	48	50	44	-	-
Stor-Elvdal ...	323	44	30	45	36	27	28	29	40	44	-	-
Rendalen	216	29	22	23	29	20	15	34	19	25	-	-
Engerdal	164	16	19	25	17	15	13	14	23	22	-	-
Toilga	238	38	21	33	27	29	16	23	27	24	-	-
Tynset	641	67	70	65	76	62	74	66	85	76	-	-
Alvdal	299	30	33	40	34	37	38	32	26	29	-	-
Follidal	188	26	31	17	13	27	18	16	24	16	-	-
Os	229	18	21	26	26	26	24	27	35	26	-	-

¹ Regional eining i tabellen er skolekommune. Frå og med 1996 er elevar i spesialklassar, egne klassar for språklege minoritetar og norske skolar i utlandet inkluderte i tabellen.

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

I alt vart 21 nye skolar oppretta på landsbasis, medan 19 grunnskolar vart lagde ned i perioden 1. september 1995 til 1. september 1996 (*Ukens statistikk 27/97*, SSB). Det vart ein ny og ingen nedlagde skolar i Hedmark i denne perioden.

Førsteklassingane var det største klassesteget

Elevtalet for Hedmark utgjorde 4 prosent av elevtalet i grunnskolen i landet 1. september 1996 (jf. tabell 2.2). Elevane i fylket fordelte seg relativt jamt på klassesteget. Det var færrest elevar i 5. klasse, med 2 069 elevar pr. 1. september 1996, medan 1.-klassingane var flest, med 2 261 elevar.

Prosentdelen elevar i spesialklassar låg på et lågare nivå i Hedmark enn i landet under eitt.

Urdu det vanlegaste minoritetsspråket på landsbasis

Tabell 2.3 syner at det var om lag 28 200 elevar frå språklege minoritetar i den norske grunnskolen pr. 1. september 1996. Det var 1 000 færre jenter enn gutar, og det var flest elevar frå språklege minoritetar på dei lågare klassestegeta.

Urdu var det språket som flest grunnskoleelevar frå språkleg minoritet hadde som morsmål. Vel 3 800 elevar, eller 13,6 prosent av desse elevane, hadde urdu som

Opplysingar om elevar frå språklege minoritetar (tidlegare framandspråklege elevar) byggjer på opplysingar frå den einskilde skole og kommune og omfattar også skandinavar og andre vesteuropearar. Det blir nok utøvd noko skjønn i kvar einskild skole når ein fastset kven som blir rekna som elev frå språkleg minoritet.

morsmål. Engelsk og vietnamesisk var dei nest vanlegaste morsmåla blant elevar frå språklege minoritetar, med 8,2 prosent kvar.

I nokre Finnmarkskommunar er ikkje samar/samisk ein språkleg minoritet. Her vil det derfor vere ein del elevar med samisk som morsmål og hovudmål. Elles i landet blir samisktalende elevar rekna som språkleg minoritet. I 1996 var 229 slike elevar registrert i grunnskolen, noko som utgjorde mindre enn 1 prosent av elevane med eit anna morsmål enn norsk.

Avgangselevane frå 9. klasse heldt fram med utdanning

52 000 elevar gjekk ut av grunnskolen våren 1996. Av desse gjekk 2 100 i grunnskolen i Hedmark. Som tabell 2.4 syner, var dei aller fleste i utdanning igjen same hausten. Av elevane som avslutta grunnskolen i

2.3. Elevar frå språklege minoritetar, etter kjønn, klassesteg og morsmål. Heile landet. 1. september 1996

	I alt	Kjønn		Klassesteg								
		Gutar	Jenter	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Alle morsmål	28 217	14 608	13 609	3 578	3 568	3 335	3 238	3 179	3 059	2 836	2 712	2 712
Urdu	3 845	1 991	1 854	500	425	445	416	425	436	433	393	372
Engelsk	2 304	1 192	1 112	303	323	308	271	263	250	220	189	177
Vietnamesisk	2 301	1 216	1 085	249	271	216	234	284	263	247	261	276
Spansk	1 864	951	913	234	235	227	224	218	197	176	175	178
Bosnisk/Kroastisk ..	1 760	895	865	185	205	179	192	213	207	198	189	192
Tyrkisk	1 409	729	680	187	173	168	154	164	147	154	136	126
Albansk	1 407	714	693	209	204	161	176	174	144	133	115	91
Arabisk	1 259	644	615	221	188	179	157	134	124	75	90	91
Somalisk	984	601	383	113	114	124	109	120	105	107	92	100
Persisk	829	455	374	81	69	79	90	90	93	118	98	111
Polsk	714	365	349	82	101	76	83	78	72	74	66	82
Tamil	698	368	330	98	76	83	87	72	82	73	56	71
Kurdisk	617	321	296	61	77	68	100	79	69	54	53	56
Punjabi	585	304	281	89	80	87	61	62	58	45	47	56
Tysk	571	300	271	66	86	69	66	66	58	54	56	50
Filippinsk	570	285	285	73	88	67	69	52	64	47	58	52
Islandsk	433	202	231	69	50	62	55	40	49	47	34	27
Finsk	411	199	212	71	61	49	43	46	48	45	28	20
Kinesisk	362	189	173	45	48	40	47	41	40	30	25	46
Thai	334	147	187	36	45	35	37	39	29	37	39	37
Hindi	298	158	140	45	46	31	35	29	31	26	31	24
Nederlandsk	294	158	136	35	47	32	43	27	30	25	23	32
Fransk	283	155	128	30	43	46	25	28	34	23	21	33
Serbisk	272	134	138	23	27	31	33	30	38	31	24	35
Portugisisk	263	148	115	32	36	30	33	31	29	22	24	26
Russisk	240	120	120	33	28	20	38	29	27	25	20	20
Samisk	229	110	119	21	33	34	21	24	23	24	33	16
Berbersk	226	112	114	34	25	20	17	22	15	25	38	30
Svensk	197	108	89	23	24	19	27	16	13	30	24	21
Tigrinia	149	78	71	26	18	17	14	16	20	12	17	9
Dansk	133	79	54	22	11	18	11	10	10	10	17	24
Kroatisk	132	67	65	15	20	16	12	7	16	7	21	18
Gresk	112	54	58	12	23	23	6	9	13	9	6	11
Kantonesisk	111	52	59	16	13	21	9	12	6	9	15	10
Italiensk	107	56	51	9	14	17	10	17	8	11	12	9
Khmer	67	32	35	7	5	6	9	7	8	8	11	6
Swahili	67	36	31	10	13	2	9	7	3	9	8	6
Ungarsk	62	23	39	9	9	11	8	4	9	1	9	2
Afrikaans	58	27	31	8	8	2	6	2	6	6	7	13
Koreansk	58	32	26	9	6	9	2	6	6	8	7	5
Bengali	55	25	30	3	12	9	7	7	7	2	5	3
Hebraisk	55	32	23	3	3	14	7	6	6	6	6	4
Pashto	53	27	26	9	5	9	9	1	2	4	5	9
Rumensk	49	23	26	7	7	4	7	4	7	3	4	6
Tsjekkisk	43	13	30	2	7	4	6	3	5	6	4	6
Andre	1 347	680	667	163	166	168	163	165	152	127	120	123

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Hedmark, var det 2,4 prosent som ikkje var i utdanning 1. oktober 1996. For heile landet sin del låg prosentdelen på 3,1 prosent.

Oversikta over elevar som avsluttar grunnskolen byggjer på individoppgåver som SSB får frå fylkeskolesjefane til utarbeiding av statistikk. Desse opplysingane blir sette saman med oppgåver frå SSB over elevar i vidaregåande utdanning.

Hedmark-elevane heldt fram med utdanning under lov om vidaregåande opplæring, og dei fordelte seg likt på allmennfaglege studieretningar og yrkesfaglege studieretningar. Hedmark skilde seg litt frå gjennomsnittet for landet her, då det på landsbasis var fleire som heldt fram i allmennfaglege enn i yrkesfaglege studieretningar.

41 prosent av lærarane var 50 år og over

Om lag 2 400 lærarar arbeidde i grunnskolen i Hedmark pr. 1. september 1996. Vel 900 av dei var 50 år eller eldre, sjå tabell 2.5.

2.4. Elevar som avslutta 9. klasse i grunnskolen våren 1996, etter kor dei var i utdanning hausten same år. Fylke. Prosent

Bustadfylke	I alt (=100 prosent)	Utdanning 1. oktober 1996				Ikkje i utdanning 1. oktober 1996
		Utdanning under lov om vidaregåande opplæring				
		Allmennfaglege studieretningar	Yrkesfaglege studieretningar	Anna utdanning		
Heile landet	52 005	52,8¹	42,7	1,4	3,1	
Østfold	2 906	47,9	47,7	1,0	3,4	
Akershus	5 198	60,6	35,7	0,9	2,7	
Oslo	3 547	62,9	30,5	1,2	5,4	
Hedmark	2 098	48,4	48,7	0,5	2,4	
Oppland	2 134	49,5	47,4	0,9	2,2	
Buskerud	2 674	51,3	45,2	0,9	2,6	
Vestfold	2 509	58,2	38,5	1,4	2,0	
Telemark	1 949	52,2	45,0	0,5	2,3	
Aust-Agder	1 362	52,9	43,9	1,0	2,3	
Vest-Agder	2 117	52,9	43,9	1,2	2,0	
Rogaland	4 960	50,5	46,4	0,6	2,5	
Hordaland	5 316	50,6	44,9	1,5	3,0	
Sogn og Fjordane	1 514	53,2	42,9	1,8	2,1	
Møre og Romsdal	3 221	51,0	43,0	3,3	2,6	
Sør-Trøndelag	2 970	53,5	42,8	1,9	1,9	
Nord-Trøndelag	1 697	48,1	47,5	2,2	2,2	
Nordland	3 054	48,8	45,2	1,7	4,3	
Troms	1 850	51,0	42,3	2,2	4,5	
Finnmark	870	49,7	36,8	4,4	9,2	
Uppgjjeve og utlandet	59	13,6	10,2	1,7	74,6	

¹Omfattar grunnkurs for allmenne, økonomiske og administrative fag, musikk, dans og drama og idrettsfag.

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

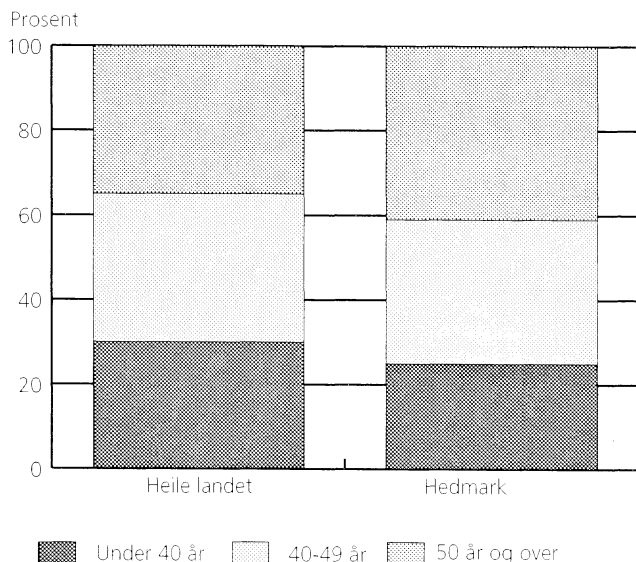
2.5. Lærarar i grunnskolen, etter alder og skolekommune. 1. oktober 1996

	I alt	Menn					Kvinner					Gjenn- om- snitts- alder ²	Prosent- del 50 år og over ²
		I alt	Under 40 år	40-49 år	50 år og over	Uopp- gjeve ¹	I alt	Under 40 år	40-49 år	50 år og over	Uopp- gjeve ¹		
Heile landet	56 368	18 920	4 711	6 463	7 378	368	37 448	12 116	12 695	11 933	704	44,4	34,9
Hedmark	2 361	786	161	238	369	18	1 575	424	539	570	42	45,9	40,8
Kongsvinger	174	66	10	27	29	-	108	35	42	31	-	45,5	34,5
Hamar	255	88	14	27	47	-	167	42	54	71	-	47,5	46,3
Ringsaker	403	116	22	32	62	-	287	80	103	104	-	46,1	41,2
Løten	84	18	4	8	6	-	66	16	25	25	-	45,8	36,9
Stange	261	78	13	17	30	18	183	26	54	61	42	46,9	45,3
Nord-Odal	58	17	9	1	7	-	41	16	12	13	-	43,4	34,5
Sør-Odal	97	25	6	10	9	-	72	21	23	28	-	44,7	38,1
Eidskog	81	36	6	11	19	-	45	13	18	14	-	46,2	40,7
Grue	67	29	6	5	18	-	38	9	9	20	-	47,5	56,7
Åsnes	100	34	6	8	20	-	66	20	22	24	-	45,8	44,0
Våler	59	16	6	6	4	-	43	17	11	15	-	42,5	32,2
Elverum	230	79	15	30	34	-	151	43	58	50	-	45,3	36,5
Trysil	94	36	7	13	16	-	58	14	26	18	-	45,7	36,2
Åmot	55	24	7	7	10	-	31	9	6	16	-	45,8	47,3
Stor-Elvdal	51	14	3	3	8	-	37	11	13	13	-	44,6	41,2
Rendalen	29	9	-	4	5	-	20	4	4	12	-	49,8	58,6
Engerdal	32	16	9	4	3	-	16	6	6	4	-	39,7	21,9
Tolga	35	12	2	5	5	-	23	5	9	9	-	46,7	40,0
Tynset	83	32	6	12	14	-	51	13	16	22	-	46,4	43,4
Alvdal	47	17	5	3	9	-	30	9	14	7	-	44,4	34,0
Folldal	27	11	2	1	8	-	16	4	5	7	-	47,3	55,6
Os	39	13	3	4	6	-	26	11	9	6	-	43,2	30,8

¹ Gruppa Uppgjjeve omfattar lærarar ved skolar som ikkje rapporterer til Statens sentrale tenestemannsregister (SST) eller Sentralt tenestemannsregister for skoleverket (STS). ² Gruppa Uppgjjeve er ikkje teke med i berekninga av gjennomsnittsalder og prosentdel over 50 år.

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Figur 2.2. Lærarar i grunnskolen, etter alder. 1. oktober 1996. Prosent

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

To tredelar av grunnskolelærarane i fylket var kvinner. Det største talet på kvinnelege lærarar fann ein i aldersgruppa 50 år og over, med 570, medan 539 kvinnelege lærarar var 40-49 år gamle. Forholdet skilde seg frå ta-

la på landsbasis, der det var flest kvinnelege grunnskolelærarar i alderen 40 til og med 49 år (aldersgruppa med kortast aldersspenn). Dei mannlege Hedmark-lærarane talde 369 i aldersgruppa 50 år og over.

Gjennomsnittsalderen til ein lærar i grunnskolen i Hedmark var 45,9 år ved utgangen av 1996. Lærarane i Hedmark var dermed noko eldre enn lærarane på landsbasis der gjennomsnittsalderen låg på 44,4 år.

Ein annan måte å sjå på aldersfordelinga på, er å finne kor stor del av lærarmassen som er 50 år og over. I Hedmark var 40,8 prosent av lærarane i grunnskolen i denne aldersgruppa, mot 34,9 prosent på landsbasis.

Høgare brutto driftsutgifter pr. innbyggjar i Hedmark enn for landet elles

Hedmark hadde i 1996 gjennomsnittlege brutto driftsutgifter for kvar elev på 43 500 kroner. Lønsutgiftene pr. elev låg på 35 400 kroner. Dette syner tabell 2.6.

Brutto driftsutgifter pr. innbyggjar var på om lag 4 500 kroner for kommunale grunnskolar. For kommunale barnehagar låg brutto driftsutgifter pr. innbyggjar på 1 600 kroner, noko som svarte til 36 prosent av utgiftene til skolane. Både for kommunale barnehagar og for kommunale grunnskolar låg brutto driftsutgifter pr.

2.6. Driftsutgifter¹ til kommunale grunnskolar og barnehagar. 1996. Kroner

	Kommunale grunnskolar				Kommunale barnehagar	
	Brutto driftsutgifter pr. innbyggjar	Netto driftsutgifter pr. innbyggjar	Brutto driftsutgifter pr. elev	Lønsutgifter pr. elev	Brutto driftsutgifter pr. innbyggjar	Brutto driftsutgifter pr. innbyggjar 0-6 år
Gjennomsnitt for alle kommunar						
Oslo ikkje medrekna	4 657	4 121	41 065	32 982	1 524	15 572
Oslo medrekna	4 470	3 943	40 877	32 862	1 621	16 655
Gjennomsnitt Hedmark	4 475	3 929	43 490	35 406	1 631	19 620
Kongsvinger	4 190	3 491	38 384	32 884	2 087	26 229
Hamar	3 676	3 174	38 132	31 941	1 959	24 097
Ringsaker	4 541	4 093	41 512	34 589	1 275	14 049
Løten	4 417	3 996	38 270	32 062	1 453	16 179
Stange	4 209	3 821	41 149	34 495	993	11 921
Nord-Odal	3 872	3 439	43 716	33 246	2 052	29 437
Sør-Odal	4 475	4 145	44 592	35 040	1 186	14 006
Eidskog	3 995	3 611	42 263	34 775	1 597	19 737
Grue	4 250	3 510	50 189	38 499	1 703	24 861
Åsnes	4 383	3 754	50 381	39 766	869	11 605
Våler	4 605	3 897	48 683	40 244	2 375	33 338
Elverum	4 710	4 017	44 271	36 441	1 526	17 094
Trysil	4 856	4 229	47 847	40 389	1 854	22 780
Åmot	5 062	4 590	52 244	35 383	1 568	22 394
Stor-Elvdal	5 761	5 264	55 777	38 502	1 847	25 790
Rendalen	5 109	4 822	55 509	44 880	2 223	30 688
Engerdal	5 726	4 336	56 805	42 927	2 509	31 891
Tolga	6 653	5 708	50 878	38 576	2 873	25 886
Tynset	5 493	4 957	46 356	36 175	2 625	30 273
Alvdal	5 907	4 830	47 987	38 870	1 411	15 168
Follidal	5 736	4 989	57 787	41 814	1 896	22 873
Os	6 607	5 934	58 598	46 258	1 975	20 060

¹ Nokre kommunar har store endringar frå 1995 til 1996. Dette kjem blant anna av endringar i rekneskapføring (KOSTRA, 6-årsreforma etc.)

Kjelde: NOS Regionalstatistikk 2/98, SSB.

Tala i tabell 2.6 er ikkje korrigererte for føringar som blæs opp rekneskapen. Slike dobbeltføringar kan t.d. vere interne overføringar og lønskostnader som vert refunderte frå trygdeforvaltinga. Korrigererte tal finst i faktaarka "Kommunenes økonomi og tjenesteproduksjon". *NOS Kommune-Norge i tall* kan òg konsulterast.

Elevane er registrerte i skolekommunen, medan utgiftene er registrerte både i skolekommunen og som ein overføringspost i bustadkommunen. Forholdstallet brutto driftsutgifter/elevar kan derfor bli noko misvisande. I lønsutgifter pr. elev vil forholdet derimot vere riktig.

Netto driftsutgifter er driftsutgifter minus driftsinntekter på dette kapitlet i kommunerekneskapen. Døme på driftsinntekter er sjukelønsrefusjonar og overføringar frå andre kommunar ved kjøp av skoleplassar.

innbyggjar i Hedmark over gjennomsnittet for kommunane i landet.

Brutto driftsutgifter til kommunale barnehagar var på 19 600 kroner pr. innbyggjar 0-6 år. Dette er høgare enn landsgjennomsnittet for kommunane. Ei forklaring på dette kan vere den relativt høge barnehagedekninga i fylket (sjå tabell 1.4).

48 prosent av elevane vel allmenne, økonomiske og administrative fag

Tabell 2.7 syner talet på lærlingar og elevar under lov om vidaregåande opplæring i Hedmark (berre personar under 19 år). Pr. 1. oktober 1996 var 5 900 lærlingar og elevar under lova busette i fylket. Om lag halvparten var gutar.

Statistikken over elevar blir utarbeidd på grunnlag av oppgåver om den einskilde elev. Teljingstidspunktet er 1. oktober kvart år.

Statistikken omfattar opplysingar knytt til vidaregåande skolar og/eller utdanningsaktivitetar under lov om vidaregåande opplæring. Lærlingar er òg med i statistikken.

Berre elevar som tek del i utdanning som normalt varer i minst 300 timar pr. år, er med i statistikken.

Statistikken over vidaregåande utdanning har bustadfylket/bustadkommunen som regionalt nivå, ikkje skolefylket/skolekommunen. Dette er ulikt grunnskolestatistikken og kjem av at statistikken over vidaregåande utdanning er individbasert.

Sjå *NOS Utdanningsstatistikk. Videregående skoler*, SSB for meir informasjon.

Elevar under lov om vidaregåande opplæring omfattar i hovudsak dei elevane som har valt ulike studieretningar på vidaregåande skolar. Å vere under lova inneber at skolen og læreplanen er offentleg godkjend. Elevar på folkehøgskole og på arbeidsmarknadskurs er ikkje tekne med i statistikken. Lærlingar er skilte ut som ein eigen kategori.

På eittårig grunnkurs var litt over 50 prosent av elevane og lærlingane gutar. Jentene var i fleirtal på vidaregåande kurs II, med 53 prosent.

Lærlingane talde 189, og av desse utgjorde gutane 62 prosent.

Av studieretningane etter Reform 94 var allmenne, økonomiske og administrative fag den studieretninga i Hedmark som klart hadde flest studieplassar og flest elevar (sjå tabell 2.8). 48 prosent av alle elevane under lov om vidaregåande opplæring i fylket gjekk på denne studieretninga. Deretter følgde helse- og sosialfag, formgivingsfag, mekaniske fag og elektrofag.

Av lærlingane gjekk 21 prosent i lære på helse- og sosialfag. Hotell- og næringsmiddelfag og mekaniske fag hadde òg forholdsvis mange lærlingar, med 20 og 16 prosent av lærlingplassane kvar.

Fleire tek vidaregåande utdanning

I tabell 2.9 ser ein utviklinga i kor stor del av det ein-skilde årskullet som tok vidaregåande utdanning over dei siste 16 åra. Det har vore ein kraftig auke i perioden. I 1996 var over 90 prosent av alle 16-18-åringar i Hedmark i vidaregåande utdanning. For 16-åringane var dette ein auke på om lag 21 prosentpoeng. For 18-åringane gjekk prosentdelen opp med nær 40 prosentpoeng frå 1980 til 1996.

Reform 94 førte med seg ein rett til vidaregåande utdanning (om ikkje plikt). Denne retten kan forklare noko av auken dei seinaste åra. Samstundes var det ein auke i heile perioden frå 1980, noko som ikkje kan forklarast med reformen. Tilhøva på arbeidsmarknaden påverkar også elevtala.

Fleire første- enn andregenerasjonsinnvandrarar i vidaregåande utdanning

Førstegenerasjonsinnvandraraner i Noreg er i utgangspunktet ei mykje større gruppe enn andregenerasjonsinnvandraraner. Tal pr. 1. januar 1997 syner at av 8 000 innvandrarar 16-18 år var 1 900 andregenerasjonsinnvandrarar (*Aktuelle befolkningstall 3/98*, SSB).

Å ikkje ha norsk bakgrunn tyder i denne samanhangen at ein er første- eller andregenerasjonsinnvandrarar. Førstegenerasjonsinnvandrarar er innvandrarar som er fødte i utlandet og har to utanlandsfødde foreldre. Andregenerasjonsinnvandrarar er personar som er fødte i Noreg av to utanlandsfødde foreldre.

2.7. Lærlingar og elevar under lov om vidaregåande opplæring¹, etter kurstype, kjønn og bustadkommune.
1. oktober 1996

Kjønn og bustadkommune	Kurstype							Lærlingar
	I alt	Eittårige grunnkurs	Vidaregåande kurs I	Vidaregåande kurs II	Teknisk fagskole	Tilrettelagde kurs	Anna utdanning under lova	
Hedmark	5 911	2 189	2 021	1 362	2	148	-	189
Menn	2 963	1 114	1 008	641	2	81	-	117
Kvinner	2 948	1 075	1 013	721	-	67	-	72
Kongsvinger	533	188	205	112	-	14	-	14
Menn	279	102	110	52	-	6	-	9
Kvinner	254	86	95	60	-	8	-	5
Hamar	839	294	326	183	-	20	-	16
Menn	412	148	155	89	-	10	-	10
Kvinner	427	146	171	94	-	10	-	6
Ringsaker	1 038	398	328	248	-	34	-	30
Menn	515	190	169	126	-	14	-	16
Kvinner	523	208	159	122	-	20	-	14
Løten	225	83	76	48	-	6	-	12
Menn	116	50	35	20	-	4	-	7
Kvinner	109	33	41	28	-	2	-	5
Stange	607	224	199	152	1	14	-	17
Menn	294	105	103	65	1	11	-	9
Kvinner	313	119	96	87	-	3	-	8
Nord-Odal	163	58	57	36	-	4	-	8
Menn	82	31	31	13	-	3	-	4
Kvinner	81	27	26	23	-	1	-	4
Sør-Odal	206	92	54	50	-	5	-	5
Menn	115	60	26	23	-	2	-	4
Kvinner	91	32	28	27	-	3	-	1
Eidskog	184	69	46	48	-	11	-	10
Menn	92	37	25	17	-	6	-	7
Kvinner	92	32	21	31	-	5	-	3
Grue	149	59	49	31	-	3	-	7
Menn	66	25	20	16	-	1	-	4
Kvinner	83	34	29	15	-	2	-	3
Åsnes	248	100	69	66	-	5	-	8
Menn	123	55	33	28	-	1	-	6
Kvinner	125	45	36	38	-	4	-	2
Våler	131	51	43	28	-	1	-	8
Menn	59	30	17	8	-	-	-	4
Kvinner	72	21	26	20	-	1	-	4
Elverum	581	202	205	144	1	17	-	12
Menn	288	97	102	68	1	12	-	8
Kvinner	293	105	103	76	-	5	-	4
Trysil	220	94	74	39	-	7	-	6
Menn	116	43	39	25	-	5	-	4
Kvinner	104	51	35	14	-	2	-	2
Åmot	125	54	41	27	-	1	-	2
Menn	57	25	15	15	-	-	-	2
Kvinner	68	29	26	12	-	1	-	-
Stor-Elvdal	96	27	44	17	-	1	-	7
Menn	51	18	20	6	-	1	-	6
Kvinner	45	9	24	11	-	-	-	1
Rendalen	59	19	26	12	-	-	-	2
Menn	32	9	14	7	-	-	-	2
Kvinner	27	10	12	5	-	-	-	-

2.7. Lærlingar og elevar under lov om vidaregåande opplæring¹, etter kurstype, kjønn og bustadkommune.
 (framh.) 1. oktober 1996

Kjønn og bustadkommune	Kurstype							Lærlingar
	I alt	Eittårige grunnkurs	Vidaregåande kurs I	Vidaregåande kurs II	Teknisk fagskole	Tilrettelagde kurs	Anna utdanning under lova	
Engerdal	38	14	13	8	-	2	-	1
Menn	21	12	6	1	-	2	-	-
Kvinner	17	2	7	7	-	-	-	1
Tolga	55	18	18	19	-	-	-	-
Menn	29	7	9	13	-	-	-	-
Kvinner	26	11	9	6	-	-	-	-
Tynset	189	73	63	41	-	2	-	10
Menn	102	35	34	23	-	2	-	8
Kvinner	87	38	29	18	-	-	-	2
Alvdal	84	23	33	24	-	1	-	3
Menn	36	6	15	13	-	1	-	1
Kvinner	48	17	18	11	-	-	-	2
Folldal	65	21	26	10	-	-	-	8
Menn	36	9	18	4	-	-	-	5
Kvinner	29	12	8	6	-	-	-	3
Os	76	28	26	19	-	-	-	3
Menn	42	20	12	9	-	-	-	1
Kvinner	34	8	14	10	-	-	-	2

¹Berre lærlingar og elevar under 19 år.
 Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

2.8. Lærlingar og elevar under lov om vidaregåande opplæring¹, etter utdanninga si art (kurstype og studieretning).
 Hedmark. 1. oktober 1996

Studieretning	Kurstype							Lærlingar
	I alt	Eittårige grunnkurs	Vidaregåande kurs I	Vidaregåande kurs II	Teknisk fagskole	Tilrettelagde kurs	Anna utdanning under lova	
Hedmark	5 911	2 189	2 021	1 362	2	148	-	189
Studieretningar etter Reform 94								
Allmenne, økonomiske og administrative fag...	2 839	912	932	934	-	60	-	1
Musikk, dans og drama	162	61	56	45	-	-	-	-
Idrettsfag	174	65	55	54	-	-	-	-
Helse- og sosialfag	647	246	256	77	-	28	-	40
Naturbruk	243	83	92	56	-	9	-	3
Formgivingsfag	441	218	138	56	-	13	-	16
Hotell- og næringsmiddelfag	271	133	87	2	-	11	-	38
Byggfag	187	84	75	2	-	6	-	20
Tekniske byggfag	50	30	12	3	-	1	-	4
Elektrofag	410	161	144	81	-	-	-	24
Mekaniske fag	416	173	148	47	-	18	-	30
Kjemi- og prosessfag ...	1	-	-	-	-	-	-	1
Trearbeidsfag	64	23	26	3	-	2	-	10
Studieretningar før Reform 94								
Allmenne fag	2	-	-	2	-	-	-	-
Handverks- og industrifag	2	-	-	-	2	-	-	-
Ingen studieretningskode	2	-	-	-	-	-	-	2

¹ Berre lærlingar og elevar under 19 år.
 Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

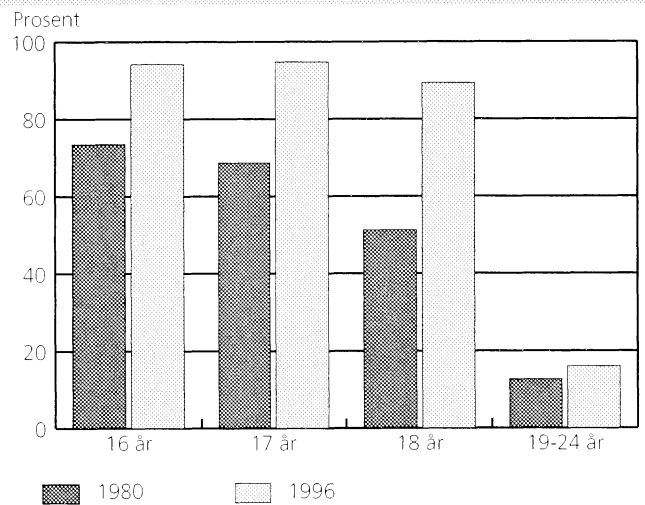
2.9. Elevar i vidaregåande utdanning i prosent av registrert årskull, etter alder. Hedmark. 1980, 1985, 1990-1996

	16 år	17 år	18 år	16-18 år
1980	73,5	68,7	51,3	64,5
1985	72,8	75,0	61,6	69,8
1990	90,1	83,4	71,0	81,1
1991	93,1	87,3	79,9	86,6
1992	92,4	89,4	81,1	87,5
1993	91,9	89,6	82,7	87,9
1994	93,3	90,3	85,1	89,4
1995	94,9	93,8	82,2	90,1
1996	94,1	94,7	89,3	92,7

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Om lag 14 200 av elevane i vidaregåande utdanning pr. 1. oktober 1996 hadde ikkje norsk bakgrunn. Dette syner tala i tabell 2.10. 12 300 hadde sjølv kome til Noreg som innvandrarar, medan resten var andregenerasjonsinnvandrarar.

Figur 2.3. Elevar i vidaregåande utdanning i prosent av registrert årskull, etter alder. Hedmark. 1980 og 1996

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

2.10. Elevar, etter alder, innvandringskategori og landbakgrunn. Heile landet. 1. oktober 1996

Innvandringskategori og landbakgrunn	I alt	Alder				Innvandringskategori og landbakgrunn	I alt	Alder			
		16 år og under	17 år	18 år	19 år og over			16 år og under	17 år	18 år	19 år og over
I alt	235 496	50 696	49 859	47 164	87 777	Sør-Amerika i alt	681	70	103	81	427
Utan norsk bakgrunn i alt	14 233	1 867	2 095	1 843	8 428	Av dette					
Forstegenerasjonsinnvandrarar utan norsk bakgrunn	12 339	1 303	1 554	1 402	8 080	Chile	490	58	77	62	293
Europa i alt	4 413	625	626	543	2 619	Oseania i alt	35	1	9	13	12
Av dette						Uoppgjeve	-	-	-	-	-
Danmark	334	36	41	46	211	Norden	854	126	104	94	530
Island	127	39	17	14	57	EU	1 171	138	148	129	756
Sverige	290	41	39	25	185	Andre generasjonsinnvandrarar¹	1 894	564	541	441	348
Jugoslavia	516	63	84	59	310	Europa i alt	567	170	133	126	138
Polen	400	63	61	57	219	Av dette					
Storbritannia	136	19	18	12	87	Danmark	78	13	19	21	25
Tyrkia	424	69	80	60	215	Sverige	36	11	5	10	10
Tyskland	134	19	16	13	86	Jugoslavia	102	32	26	22	22
Bosnia-Hercegovina	1 321	200	167	166	788	Tyrkia	128	52	34	21	21
Afrika i alt	1 584	92	112	116	1 264	Afrika i alt	141	53	45	27	16
Av dette						Av dette					
Etiopia	225	13	12	15	185	Marokko	87	32	30	18	7
Ghana	82	3	11	4	64	Asia i alt	1 124	322	348	272	182
Marokko	186	13	21	22	130	Av dette					
Somalia	618	41	48	37	492	India	162	51	52	38	21
Asia i alt	5 376	494	664	602	3 616	Pakistan	751	175	223	204	149
Av dette						Vietnam	107	54	40	10	3
Sri Lanka	547	36	50	42	419	Nord- og Mellom-Amerika i alt	16	4	3	3	6
Filippinene	345	24	39	23	259	Sør-Amerika i alt	44	15	12	12	3
India	227	20	22	24	161	Oseania i alt	2	-	-	1	1
Iran	914	113	89	70	642	Uoppgjeve	-	-	-	-	-
Irak	310	19	33	26	232	Norden	163	36	34	45	48
Kina	132	13	8	21	90	EU	243	60	51	61	71
Pakistan	681	97	123	100	361						
Thailand	250	16	35	38	161						
Vietnam	1 587	117	221	225	1 024						
Nord- og Mellom-Amerika i alt	250	21	40	47	142						
Av dette											
USA	119	15	22	23	59						

¹ Norskfødde med to utanlandsfødde foreldre.

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

2.11. Elevar og privatistar som fullførte ei utdanning som gjev generell studiekompetanse våren 1996, etter kor dei var i utdanning hausten same år, bustadfylke og kjønn. Prosent

	I utdanning 1. oktober 1996				Ikkje i utdanning 1. oktober 1996	I utdanning 1. oktober 1996				Ikkje i utdanning 1. oktober 1996	
	I alt (=100 prosent)	Vidare- gåande utdanning	Høg- skolar	Uni- versitet		I alt (=100 prosent)	Vidare- gåande utdanning	Høg- skolar	Uni- versitet		
Heile landet	37 557¹	14,2	16,8	15,2	53,7						
Østfold	2 335	14,3	16,9	12,3	56,5	Hordaland	1 726	13,9	12,5	19,5	54,1
Akershus	3 558	14,4	12,0	21,1	52,5	Sogn og Fjordane	473	8,9	19,2	13,7	58,1
Oslo	2 864	15,1	10,9	26,8	47,1	Møre og Romsdal	1 003	11,0	19,1	9,7	60,2
Hedmark	1 609	16,3	17,0	12,8	53,8	Sør-Trøndelag	1 126	13,3	11,5	15,5	59,8
Oppland	1 685	14,2	18,5	8,7	58,5	Nord-Trøndelag	519	15,6	14,1	11,9	58,4
Buskerud	1 794	15,4	17,5	13,3	53,7	Nordland	876	13,2	17,1	9,5	60,2
Vestfold	1 575	14,9	15,7	16,1	53,3	Troms	673	10,0	12,9	10,8	66,3
Telemark	1 553	19,0	19,4	12,1	49,4	Finnmark	245	9,4	22,4	7,8	60,4
Aust-Agder ...	1 090	18,7	17,6	7,7	56,0	Uoppgjeve og utlandet	61	4,9	3,3	-	91,8
Vest-Agder ...	1 335	13,3	27,0	6,1	53,5	Kvinner	20 153	14,8	19,0	17,6	48,7
Rogaland	3 321	14,2	20,0	10,5	55,2	Østfold	1 267	15,9	20,4	14,7	49,0
Hordaland	3 686	13,3	14,5	21,2	51,0	Akershus	1 815	14,7	12,6	25,6	47,2
Sogn og Fjordane	1 166	9,9	22,6	12,1	55,3	Oslo	1 395	14,6	10,4	31,3	43,4
Møre og Romsdal	2 235	11,9	19,5	12,4	56,2	Hedmark	903	17,7	20,0	16,6	45,6
Sør-Trøndelag	2 477	14,3	14,3	18,3	53,2	Oppland	961	15,4	22,2	11,2	51,2
Nord-Trøndelag	1 188	15,6	18,6	16,2	49,7	Buskerud	931	15,9	20,7	16,0	47,4
Nordland	1 934	14,2	18,7	13,7	53,5	Vestfold	811	16,2	16,6	17,3	49,9
Troms	1 471	9,9	15,2	13,4	61,5	Telemark	926	19,9	20,4	12,3	47,4
Finnmark	555	12,3	22,9	10,3	54,6	Aust-Agder ...	582	18,9	20,3	9,3	51,5
Uoppgjeve og utlandet	126	2,4	1,6	1,6	94,4	Vest-Agder ...	737	13,6	31,1	7,5	47,9
Menn	17 404	13,6	14,4	12,5	59,5	Rogaland	1 689	15,0	24,1	13,3	47,6
Østfold	1 068	12,4	12,8	9,5	65,4	Hordaland	1 960	12,8	16,2	22,8	48,3
Akershus	1 743	14,1	11,5	16,5	58,0	Sogn og Fjordane	693	10,7	25,0	11,0	53,4
Oslo	1 469	15,5	11,4	22,5	50,6	Møre og Romsdal	1 232	12,7	19,8	14,6	52,9
Hedmark	706	14,6	13,2	7,9	64,3	Sør-Trøndelag	1 351	15,1	16,6	20,7	47,7
Oppland	724	12,7	13,7	5,4	68,2	Nord-Trøndelag	669	15,5	22,1	19,4	42,9
Buskerud	863	14,9	14,0	10,4	60,6	Nordland	1 058	14,9	19,9	17,2	47,9
Vestfold	764	13,6	14,7	14,8	56,9	Troms	798	9,8	17,2	15,5	57,5
Telemark	627	17,7	18,0	11,8	52,3	Finnmark	310	14,5	23,2	12,3	50,0
Aust-Agder ...	508	18,5	14,6	5,9	61,0	Uoppgjeve og utlandet	65	-	-	3,1	96,9
Vest-Agder ...	598	13,0	22,1	4,5	60,4						
Rogaland	1 632	13,4	15,8	7,7	63,1						

¹Omfattar almennfagleg linje, handel- og kontorlinje og teknisk fagskole.

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Dei fleste førstegenerasjonsinnvandrarane i vidaregåande utdanning var 19 år og over. På dette området skil dei seg frå andregenerasjonsinnvandrarane og elevane utan innvandrarsbakgrunn, som stort sett var under 19 år.

Hovudvekta av førstegenerasjonsinnvandrarane kom frå Asia (44 prosent) og Europa (36 prosent). Andregerasjonsinnvandrarane i vidaregåande utdanning hadde også i stor grad bakgrunn frå desse to verdensdelane. Av andregenerasjonsinnvandrarane 16 år og under hadde 57 prosent bakgrunn frå asiatiske land, medan 30 prosent hadde europeisk bakgrunn. Av 17- og 18-åringane hadde i underkant av to tredelar bakgrunn frå Asia, medan i overkant av ein firedel hadde europeisk bakgrunn.

54 prosent med generell studiekompetanse var ikkje i utdanning same hausten

Noko under 37 600 elevar og privatistar fullførte ei utdanning som gav generell studiekompetanse våren 1996. Talet gjeld for heile landet og finst i tabell 2.11. Litt under halvparten av desse var under utdanning påfølgjande haust. Troms hadde den høgaste prosentdelen som ikkje heldt fram, medan det var flest frå Oslo som heldt fram med utdanning same hausten.

Talet på mannlege elevar og privatistar som fekk generell studiekompetanse våren 1996 var 17 400, eller 46 prosent av totalen. Nær 60 prosent av dei mannlege uteksaminerte elevane og privatistane var ikkje i utdanning same hausten. Det var 68,2 prosent gutar frå Oppland og 50,6 prosent frå Oslo som ikkje heldt fram med utdanninga same haust.

2.12. Lærarar i vidaregåande skole, etter alder og skolefylke. 1. oktober 1996

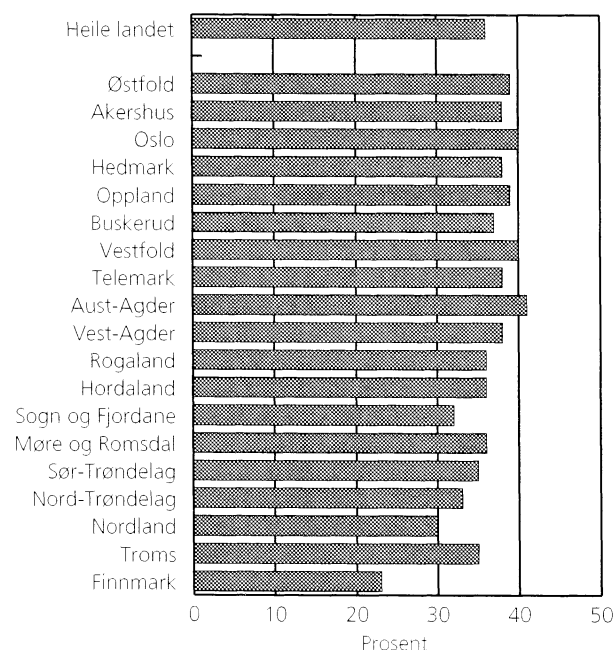

	I alt					Menn					Kvinner					Gjennomsnittsalder ²	Prosentdel 50 år og over ²
	I alt	Under 40 år	40-49 år	50 år og over	Uoppgjeve ¹	I alt	Under 40 år	40-49 år	50 år og over	Uoppgjeve ¹	I alt	Under 40 år	40-49 år	50 år og over	Uoppgjeve ¹		
Heile landet	29082	7225	9958	9838	2061	17021	3441	5792	6572	1216	12061	3784	4166	3266	845	45,4	36,4
Østfold	1464	309	531	527	97	831	142	299	336	54	633	167	232	191	43	46,2	38,6
Akershus	2441	613	834	902	92	1219	262	406	498	53	1222	351	428	404	39	45,8	38,4
Oslo	2797	491	628	760	918	1402	216	286	386	514	1395	275	342	374	404	46,1	40,4
Hedmark	1172	329	393	450	-	702	166	237	299	-	470	163	156	151	-	45,6	38,4
Oppland	1289	287	490	496	16	777	136	297	335	9	512	151	193	161	7	46,2	39,0
Buskerud	1419	369	473	503	74	806	180	261	312	53	613	189	212	191	21	45,4	37,4
Vestfold	1296	261	475	498	62	780	109	291	336	44	516	152	184	162	18	46,5	40,4
Telemark	1050	250	386	394	20	598	124	221	242	11	452	126	165	152	9	45,8	38,3
Aust-Agder	746	163	267	294	22	496	80	167	231	18	250	83	100	63	4	46,7	40,6
Vest-Agder	1071	239	363	371	98	689	123	220	264	82	382	116	143	107	16	46,1	38,1
Rogaland	2370	604	793	777	196	1431	297	453	561	120	939	307	340	216	76	45,0	35,7
Hordaland	2877	704	1005	970	198	1737	356	569	698	114	1140	348	436	272	84	45,6	36,2
Sogn og Fjordane	801	246	286	247	22	510	113	188	195	14	291	133	98	52	8	44,0	31,7
Møre og Romsdal	1663	436	614	581	32	1055	217	408	406	24	608	219	206	175	8	45,2	35,6
Sør-Trøndelag	1963	515	671	650	127	1128	245	393	430	60	835	270	278	220	67	45,1	35,4
Nord-Trøndelag	1120	314	423	365	18	688	137	269	268	14	432	177	154	97	4	45,0	33,1
Nordland	1779	567	660	530	22	1123	292	421	400	10	656	275	239	130	12	43,9	30,2
Troms	1141	287	429	378	47	688	138	257	271	22	453	149	172	107	25	45,3	34,6
Finnmark	618	241	235	142	-	359	108	148	103	-	259	133	87	39	-	42,1	23,0
Svalbard	5	-	2	3	-	2	-	1	1	-	3	-	1	2	-	50,6	60,0

¹Gruppen Uoppgjeve omfattar lærarar ved skolar som ikkje rapporterer til Statens sentrale tenestemannsregister (SST) eller Sentralt tenestemannsregister for skoleverket (ST5). ²Gruppen Uoppgjeve er ikkje teke med i berekninga av gjennomsnittsalder og prosentdel over 50 år.

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Figur 2.4. Prosentdel lærarar 50 år og over i vidaregåande skole. Fylke. 1. oktober 1996

Kjelde: Utdanningsstatistikk, SSB.

Dei kvinnelege elevane og privatistane utgjorde våren 1996 54 prosent av alle elevane og privatistane som fullførte ei utdanning som gav generell studiekompetanse. Jentene heldt i større grad enn gutane fram med utdanninga si same hausten. Det var 57,1 prosent jenter frå Nord-Trøndelag som heldt fram med utdanninga, mot 42,5 prosent av jentene frå Troms.

Differansen mellom prosentdelen jenter og prosentdelen gutar som heldt fram med utdanning same haust var på nær 11 prosentpoeng. Verneplikta kan vere ein del av forklaringa på at så mange gutar ikkje er i utdanning same hausten som dei har fått generell studiekompetanse.

Som for gutane sin del var det også flest jenter som heldt fram med utdanning på ein høgskole 1. oktober 1996.

Finnmark med den lågaste gjennomsnittsalderen for lærarar i vidaregåande skole

29 100 lærarar underviste i vidaregåande skolar i Noreg. Det var fleire mannelege enn kvinnelege lærarar. 59 prosent av lærarane var menn.

Totalt sett gjekk dei fleste av gutane som heldt fram med utdanninga si 1. oktober 1996 på høgskolar.

På landsbasis var det flest lærarar i alderen 40-49 år i vidaregåande skolar 1. oktober 1996. Nær 37 prosent

2.13. Vidaregåande opplæring. Struktur og nøkkeltal

Vidaregåande opplæring	Drifts- utgifter pr. innbyggjar	Av dette utgifter til løn pr. innbyggjar	Elevar og lærlingar i alt	Elevar i offentlege skolar i forhold til elevlar i alt	Elevar i allmennfag i forhold til elevlar i alt	Elevlar/ lærlingar 16-18 år i forhold til alle innbygg- jarar 16-18 år	Elevlar i offentlege vidaregå- ande skolar pr. lærar- årsverk	Drifts- utgifter pr. elev og lærling	Av dette utgifter til løn pr. elev og lærling
Vidaregåande opplæring 1996 i alt	2 554	1 939	203 714	94,5	56,0	90,9	7,0	57 534	48 001
Østfold	2 154	1 740	11 082	96,2	51,8	91,3	7,5	48 270	43 573
Akershus	2 221	1 796	19 141	93,0	63,6	90,8	7,6	54 457	46 336
Oslo	1 782	1 260	14 564	88,8	64,2	84,3	6,7	66 298	48 206
Hedmark	2 621	2 003	8 062	97,4	51,2	92,0	7,0	61 959	52 664
Oppland	2 624	1 909	8 725	97,0	54,7	92,3	7,0	56 477	46 363
Buskerud	2 654	2 076	10 167	93,3	56,1	90,9	7,3	63 585	53 549
Vestfold	2 660	2 014	9 787	95,3	60,8	91,8	7,4	57 890	48 670
Telemark	2 466	1 877	7 820	97,1	52,9	91,8	7,1	52 766	46 488
Aust-Agder	2 842	2 100	5 334	97,1	54,7	91,2	7,1	54 747	46 464
Vest-Agder	3 134	2 081	8 207	96,3	55,6	91,9	8,0	59 272	45 330
Rogaland	2 492	2 056	19 610	92,7	54,0	92,3	7,9	48 333	44 245
Hordaland	2 645	1 987	21 038	93,8	54,6	91,1	7,3	56 475	46 660
Sogn og Fjordane	3 149	2 079	5 512	96,4	54,3	90,9	6,9	63 510	46 975
Møre og Romsdal	2 746	2 165	12 720	96,8	54,2	90,2	7,4	53 517	47 463
Sør-Trøndelag	2 870	2 225	11 693	91,2	56,1	93,1	5,8	68 262	57 200
Nord-Trøndelag	3 301	2 524	6 952	96,7	50,9	93,4	6,2	62 269	52 881
Nordland	2 732	2 109	12 081	97,3	51,2	89,4	6,2	55 903	47 491
Troms	3 016	2 025	7 146	96,6	55,2	88,4	6,2	65 714	49 411
Finmark	2 980	2 288	3 378	97,7	54,1	80,5	5,4	68 862	59 135
1996 i alt	2 554	1 939	203 714	94,5	56,0	90,9	7,0	57 534	48 001
1995 i alt	2 237	1 705	200 365	94,7	51,5	88,8	7,2	51 022	40 954
1994 i alt	2 207	1 695	204 590	94,6	48,2	87,2	7,4	54 046	41 514
1993 i alt	2 145	1 671	211 309	94,8	42,5	85,3	7,6	49 993	38 953
1992 i alt	2 152	1 679	215 910	95,0	41,6	84,3	7,7	48 564	37 893
1991 i alt	2 074	1 604	216 471	94,9	40,8	82,7	.	46 286	35 805

Kjelde: Aktuell utdanningsstatistikk og NOS Kommune-Norge i tall, SSB.

av lærarane var i denne aldersgruppa og gjorde ho til den største, trass i at det var den aldersgruppa som hadde kortast aldersspenn (jf. tabell 2.12).

Gjennomsnittsalderen på lærarar i norske vidaregåande skolar var 45,4 år i 1996. Finnmark hadde den lågaste gjennomsnittsalderen av fylka, med 42,1 år, og Aust-Agder hadde den høgaste gjennomsnittsalderen for lærarar, med 46,7 år. I Hedmark låg snittet på 45,6 år.

I alt var 36,4 prosent av lærarane 50 år eller eldre. I Finnmark var det ein nemneverdig mykje mindre del som var over 50 år. Berre 23,0 prosent av lærarane i dei vidaregåande skolane i fylket var i aldersgruppa 50 år og over. I Aust-Agder, som toppa lista over prosentdelar med lærarar 50 år eller eldre, var prosentdelen 40,6. Oslo og Vestfold låg nært opp til Aust-Agder. At Finnmark hadde så få lærarar over 50 år, vitnar om at mange lærarar reiser til Finnmark, men dei blir ikkje der. Avskrivninga på studielån trekkjer venteleg ein del unge lærarar nordover.

Østfold med lågaste driftsutgifter pr. elev/lærling i vidaregåande opplæring

Landstabell 2.13 syner at elevlar i vidaregåande opplæring hovudsakleg gjekk i offentlege skolar i 1996. Det var sju elevlar for kvart lærarårsverk i offentlege vidaregåande skolar.

Driftsutgiftene for kvar elev og lærling var på 57 500 kroner. Av dette gjekk 48 000 kroner til løn. Østfold og deretter Rogaland hadde dei lågaste driftsutgiftene pr. elev og lærling i vidaregåande opplæring. Dei høgaste driftsutgiftene hadde Finnmark.

Driftsutgiftene pr. elev/lærling har auka på 1990-talet. På landsbasis auka utgiftene med over 11 000 i løpande kroner frå 1991 til 1996.

3. Unge på arbeidsmarknaden

Tenåringar i alderen 16-19 år utgjorde 2,6 prosent av arbeidstakarane i Hedmark 4. kvartal 1997. Dei arbeidde helst deltid, truleg kombinert med skolegang. 56 prosent arbeidde mellom 4 og 19 timar i veka.

Talmaterialet i dette kapittelet er henta frå ulike kjelder: Dei kvartalsvise arbeidskraftundersøkingane (AKU) og register. Tala i AKU er baserte på intervju med eit utval av folkemengda (24 000 personar i kvartalet). For tal frå utvalsundersøkingar som AKU må ein ta omsyn til utvalsvariansen ved tolking av tala. Mange mindre endringar og skilnader er ikkje utsegnskraftige. Tabellane 3.1, 3.2 og 3.7 syner tal frå AKU.

Arbeidstakar-/arbeidsgivarregisteret gjev ei fullteljing. Dette gjer at det kan lagast tal på lågt regionalt nivå. Tabellane 3.3 og 3.4 har tal frå registeret. Tabellane 3.5 og 3.6 har tal frå Arbeidsdirektoratet sine oversikter over alle som registrerer seg som arbeidslause ved arbeidskontora.

Sjå NOS Arbeidsmarkedsstatistikk, NOS Regionalstatistikk (emne 06) og hefte med grunntabellar frå AKU (Seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk), alle frå SSB, for meir informasjon. Arbeidsdirektoratet sine publikasjonar kan òg vere av interesse.

Frå 1970-åra til midt i 1980-åra varierte yrkesfrekvensen for unge i alderen 16-19 år stort sett mellom 40 og 45 prosent på landsbasis. I tidsrommet 1987-1993 gjekk denne frekvensen kraftig ned for heile ungdomsgruppa, før yrkesdeltakinga steig kraftig frå 1995 til 1997. Samstundes var det ein sterk vekst i sysselsetjinga generelt. Yrkesfrekvensen for 16-19-åringar var likevel 8 prosentpoeng lågare i 1997 enn under høgkonjunkturen i 1987 (AKU).

Fleire unge under utdanning enn i arbeidsstyrken

Tabell 3.1 syner at 16-19-åringane utgjorde 6,7 prosent av alle personar 16-74 år i landet i 1997. Som del av arbeidsstyrken utgjorde desse tenåringane nær 4 pro-

sent. Fleirtalet av dei sysselsette tenåringane har berre ein deltidsjobb ved sida av skolegangen (sjå òg tabell 3.2).

16-19-åringane utgjorde halvparten av dei som var under utdanning og samstundes utanfor arbeidsstyrken. 55 000 gutar og 57 000 jenter av i alt 222 000 var under utdanning på heiltid, utan arbeid ved sida av (årgjennomsnitt 1997).

For 19-åringane syner tabellen at det var fleire sysselsette enn utan inntektsnivande arbeid. Av 31 000 sysselsette 19-åringar var 17 000 heiltidsarbeidande. 16- og 17-åringane var hovudsakleg under utdanning i vidaregåande skole.

3.1. Personar i alderen 16-74 år, etter alder, kjønn og arbeidsstyrkestatus. Sysselsette grupperte etter avtala/vanleg arbeidstid og personar utanfor arbeidsstyrken etter hovudsakleg verksemd. Årgjennomsnitt 1997. 1 000

Kjønn Alder	I arbeidsstyrken					Utanfor arbeidsstyrken				
	Personar i alt	I alt	Sysselsette			Arbeids- lause	Under utdannig	Heime- arbeidande	Pensjonistar	Andre
			Kort	Lang	Heiltid					
Alle aldere	3 154	2 192	280	301	1 604	93	222	110	485	52
Av dette										
16-19 år	212	81	48	7	26	15	112	1	1	2
16 år	53	12	10	1	1	4	37	-	-	-
17 år	53	16	13	1	2	4	32	-	-	1
18 år	54	23	14	2	6	4	26	-	-	1
19 år	53	31	11	3	17	3	17	-	-	1
Menn	1 587	1 183	68	50	1 062	49	103	2	227	24
Av dette										
16-19 år	109	43	22	3	18	8	55	-	1	1
Kvinner	1 566	1 009	212	251	542	44	118	109	258	28
Av dette										
16-19 år	104	38	26	4	8	7	57	1	-	1

Kjelde: Grunntabellar, Arbeidskraftundersøkingane (AKU) 1997, SSB.

Personar 16-74 år med inntektsgivande arbeid og personar som er inne til førstegangs militær- eller sivilteneste, blir rekna som sysselsette, anten som lønstakarar, sjølvstendige næringsdrivande eller familiararbeidskraft. Personane må ha arbeidd minst ein time i undersøkingsveka eller vere midlertidig fråverande frå inntektsgivande arbeid på grunn av sjukdom, ferie, permisjon e.l.

Summen av sysselsette og arbeidslause blir kalla arbeidsstyrken eller dei yrkesaktive.

Deltidsjobb kombinert med utdanning

Landstala for 1996 og 1997 tyder på ein auke i talet på heiltidssysselsette for aldersgruppa 16-19 år (tabell 3.2). For 1996 var delen 9 prosent sysselsette på heiltid, i 1997 12 prosent. Av dei yrkesaktive 16-19-åringane var det dobbelt så mange gutar som jenter.

Dei fleste 16-19-åringar går på skole. 175 000 av 212 000 personar i denne aldersgruppa var under utdanning i 1997. I utdanningstida er det blitt nokså van-

3.2. Personar i alderen 16-74 år, etter kjønn, alder, hovudsakleg verksemd og deltidssysselsetjing. Årsgjennomsnitt. 1 000

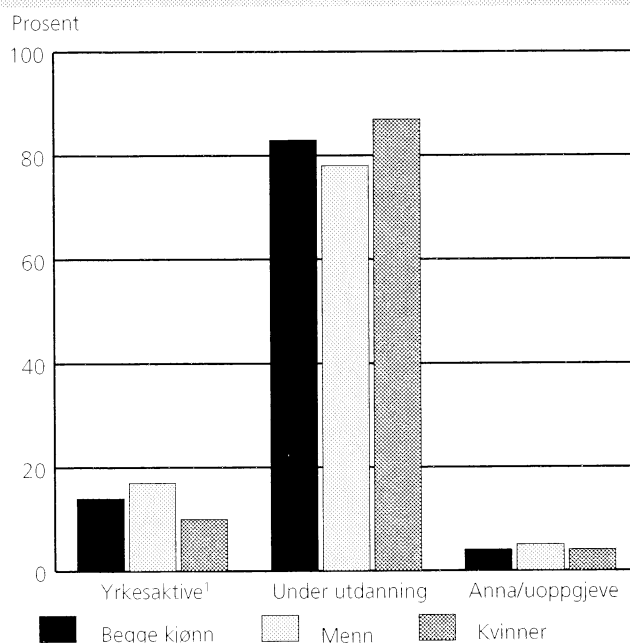
Alder Hovudsakleg verksemd	I alt		Menn		Kvinner	
	1996	1997	1996	1997	1996	1997
I alt 16-74 år	3 146	3 154	1 583	1 587	1 563	1 566
Yrkesaktive ¹	1 932	2 003	1 086	1 115	846	888
Deltidssysselsette	374	399	55	53	319	346
Under utdanning ..	361	347	168	158	193	189
Deltidssysselsette	101	105	42	44	59	60
Heimearbeidande ..	166	155	2	3	163	152
Deltidssysselsette	41	38	-	1	41	38
Førtidspensjonistar/ uføre	248	252	115	119	132	133
Deltidssysselsette	11	13	5	6	6	6
Alderspensjonistar	265	257	124	122	141	135
Deltidssysselsette	8	8	6	5	2	3
Anna/uoppgjeve ...	174	140	87	71	87	69
Deltidssysselsette	26	18	9	8	17	11
I alt 16-19 år	212	212	109	109	103	104
Yrkesaktive ¹	25	29	17	19	9	10
Deltidssysselsette	6	4	3	1	3	2
Under utdanning ..	178	175	88	85	90	90
Deltidssysselsette	46	50	21	23	26	27
Anna/uoppgjeve ...	9	9	4	5	5	4
Deltidssysselsette	1	1	-	1	1	-

¹Som yrkesaktive reknast her sysselsette på heiltid, samt deltidssysselsette som oppgjev yrkesaktivitet som si hovudsaklege verksemd.

Kjelde: NOS Arbeidsmarkedsstatistikk 1997, SSB.

Inndeling i arbeidstid i AKU er basert på opplysningar om avtala/vanleg arbeidstid. Kort deltid = 1-19 timar pr. veke. Lang deltid = 20-36 timar pr. veke med unnatak av personar med arbeidstid 32-36 timar som oppgjev at dette utgjer heiltid. Heiltid = 37 timar og over, samt tilfella nemnde ovanfor.

Figur 3.1. Personar i alderen 16-19 år, etter kjønn og hovudsakleg verksemd. Årsgjennomsnitt 1997. Prosent

¹Som yrkesaktive reknast her sysselsette på heiltid, samt deltidssysselsette som oppgjev yrkesaktivitet som si hovudsaklege verksemd.

Kjelde: NOS Arbeidsmarkedsstatistikk 1997, SSB.

leg å ta deltidarbeid ved sida av skolen. I 1997 oppgav 83 prosent av 16-19-åringane utdanning som si hovudsaklege verksemd. Av desse hadde 29 prosent ein deltidjobb ved sida av skolegangen. Berre 12 prosent av ungdomane i denne aldersgruppa var i arbeid på heiltid.

Talet på unge arbeidstakarar opp med 345

Registertala i tabell 3.3 syner at det var nær 74 000 arbeidstakarar 16-74 år i Hedmark i 1997. Det har vore ein auke frå 1990 for gruppa sett under eitt. Den same utviklinga finn ein ikkje for aldersgruppa 16-19 år. I absolute tal var flest 16-19-åringar registrerte som arbeidstakarar i 1990. Mellom 4. kvartal 1996 og 4. kvartal 1997 har det vore ein auke på 345 personar.

I prosent utgjorde 16-19-åringane 3,4 prosent av arbeidstakarane i Hedmark i 1990, 2,2 i 1996 og 2,6 prosent i 1997. I same tidsrommet utgjorde aldersgruppa 8,3, 6,6 og 6,5 prosent av folkemengda 16-74 år i fylket.

Arbeidstakarar er lønstakarar i eit arbeidsforhold som er meldt til arbeidstakarregisteret. Arbeidsforhold skal bli melde inn til arbeidstakarregisteret når forholdet skal vare lenger enn seks dagar og inneber meir enn tre timars arbeid kvar veke i gjennomsnitt.

Arbeidstakarar omfattar ikkje vernepliktige, sjølvstendig næringsdrivande eller familiararbeidarar (personar som tek del i arbeidet i ei verksemd som eit familiemedlem eig og som ikkje har fast avtala løn).

3.3. Arbeidstakarar 16-74 år, etter alder og bustadkommune. 4. kvartal 1990, 1996 og 1997

	Alder			Alder	
	16-74 år	16-19 år		16-74 år	16-19 år
Hedmark			Elverum		
1990	71 004	2 447	1990	6 774	225
1996	72 429	1 558	1996	7 224	139
1997	73 821	1 903	1997	7 338	170
Kongsvinger			Trysil		
1990	6 963	232	1990	2 491	70
1996	6 916	137	1996	2 523	49
1997	6 946	169	1997	2 547	47
Hamar			Åmot		
1990	10 557	302	1990	1 545	56
1996	10 888	194	1996	1 511	23
1997	11 128	245	1997	1 667	27
Ringsaker			Stor-Elvdal		
1990	12 337	457	1990	1 128	43
1996	12 692	312	1996	1 086	25
1997	12 904	401	1997	1 116	42
Løten			Rendalen		
1990	2 674	105	1990	670	20
1996	2 740	70	1996	709	12
1997	2 827	77	1997	691	18
Stange			Engerdal		
1990	6 777	249	1990	580	36
1996	6 938	141	1996	520	6
1997	7 100	183	1997	548	6
Nord-Odal			Tolga		
1990	2 037	84	1990	563	27
1996	1 980	40	1996	575	4
1997	2 017	52	1997	595	15
Sør-Odal			Tynset		
1990	2 836	96	1990	2 020	74
1996	2 974	77	1996	2 107	66
1997	3 024	82	1997	2 120	64
Eidskog			Alvdal		
1990	2 381	106	1990	889	22
1996	2 280	48	1996	868	22
1997	2 304	60	1997	900	27
Grue			Folldal		
1990	1 932	50	1990	705	31
1996	2 018	38	1996	640	23
1997	2 019	49	1997	644	31
Åsnes			Os		
1990	2 929	110	1990	649	16
1996	2 985	67	1996	688	28
1997	3 052	83	1997	723	22
Våler					
1990	1 567	36			
1996	1 567	37			
1997	1 611	33			

Kjelde: NOS Regionalstatistikk 4/98, SSB.

**3.4. Arbeidstakarar 16-74 år, etter alder, bustadkommune og avtala arbeidstid i hovudarbeidsforholdet.
4. kvartal 1997**

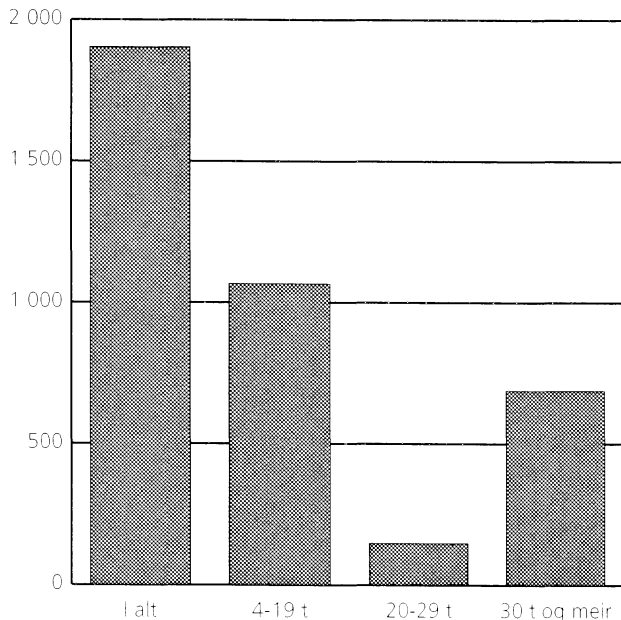

	Alder			Alder	
	16-74 år	16-19 år		16-74 år	16-19 år
Hedmark	73 821	1 903	Elverum	7 338	170
4-19 t	12 073	1 067	4-19 t	1 119	105
20-29 t	9 477	148	20-29 t	914	16
30 t og meir	52 271	688	30 t og meir	5 305	49
Kongsvinger	6 946	169	Trysil	2 547	47
4-19 t	1 136	97	4-19 t	447	15
20-29 t	715	8	20-29 t	326	8
30 t og meir	5 095	64	30 t og meir	1 774	24
Hamar	11 128	245	Åmot	1 667	27
4-19 t	1 688	159	4-19 t	275	13
20-29 t	1 371	17	20-29 t	193	4
30 t og meir	8 069	69	30 t og meir	1 199	10
Ringsaker	12 904	401	Stor-Elvdal	1 116	42
4-19 t	2 124	233	4-19 t	218	22
20-29 t	1 671	26	20-29 t	148	4
30 t og meir	9 109	142	30 t og meir	750	16
Løten	2 827	77	Rendalen	691	18
4-19 t	470	46	4-19 t	116	5
20-29 t	402	7	20-29 t	105	1
30 t og meir	1 955	24	30 t og meir	470	12
Stange	7 100	183	Engerdal	548	6
4-19 t	1 218	107	4-19 t	102	3
20-29 t	902	16	20-29 t	80	1
30 t og meir	4 980	60	30 t og meir	366	2
Nord-Odal	2 017	52	Tolga	595	15
4-19 t	351	20	4-19 t	139	9
20-29 t	218	-	20-29 t	110	1
30 t og meir	1 448	32	30 t og meir	346	5
Sør-Odal	3 024	82	Tynset	2 120	64
4-19 t	463	42	4-19 t	365	35
20-29 t	333	11	20-29 t	360	5
30 t og meir	2 228	29	30 t og meir	1 395	24
Eidskog	2 304	60	Alvdal	900	27
4-19 t	359	28	4-19 t	172	16
20-29 t	317	5	20-29 t	141	2
30 t og meir	1 628	27	30 t og meir	587	9
Grue	2 019	49	Follidal	644	31
4-19 t	285	23	4-19 t	136	9
20-29 t	266	3	20-29 t	98	3
30 t og meir	1 468	23	30 t og meir	410	19
Åsnes	3 052	83	Os	723	22
4-19 t	491	48	4-19 t	144	13
20-29 t	502	4	20-29 t	118	4
30 t og meir	2 059	31	30 t og meir	461	5
Våler	1 611	33			
4-19 t	255	19			
20-29 t	187	2			
30 t og meir	1 169	12			

Kjelde: NOS Regionalstatistikk 4/98, SSB.

Kort deltid utbreidd

Få arbeidstakarar i alderen 16 til og med 19 år arbeide lang deltid (20-29 timar pr. veke) (jf. tabell 3.4). Nær 1 100 av dei 1 900 arbeidstakarane i aldersgruppa i Hedmark arbeide kort deltid (4-19 timar) 4. kvartal 1997. Om lag 700 arbeide frå 30 timar og oppover i veka. At så mange av dei som faktisk arbeider berre har deltidsjobb, tyder på utbreidd ettermiddags- eller laurdagsarbeid ved sida av skolen.

Figur 3.2. Arbeidstakarar 16-19 år, etter avtala arbeidstid i hovudarbeidsforholdet. Hedmark. 4. kvartal 1997. Absolutte tal

Kjelde: NOS Regionalstatistikk 4/98, SSB.

Få arbeidslause ungdomar

Tabell 3.5 syner tal for registrerte heilt arbeidslause 16-19-åringar i Hedmark. Årsgjennomsnittet for 1997 var på 67 personar, og dette var ein nedgang på 30 prosent frå 1996. I same periode var det ein reduksjon i talet på arbeidslause i alt i fylket på 18 prosent (alle aldersgrupper).

Talet på arbeidslause ungdomar i slutten av tenåra er ikkje spesielt høgt, og dette heng venteleg saman med retten til skolegang i 12 år. Det kan òg vere at ungdom vel å ikkje registrere seg som arbeidslause då dei likevel som regel ikkje har rett til dagpengar. Tal frå

Arbeidslause er personar som er registrerte arbeidslause ved arbeidskontoret. Dei blir rekna som heilt arbeidslause når dei ikkje har arbeid som gjev løn eller anna inntekt og er disponible for arbeidet som blir søkt. Deltakarar på arbeidsmarknadstiltak blir ikkje rekna som heilt arbeidslause, men som arbeids-søkjarar.

3.5. Registrerte heilt arbeidslause, etter alder og bustadkommune. Årsgjennomsnitt 1997 og endring siste år

	Årsgjennomsnitt 1997		Endring siste år	
	I alt	Av dette under 20 år	I alt	Av dette under 20 år
Hedmark	3 021	67	-681	-29
Kongsvinger	294	8	-43	-4
Hamar	433	10	-128	-2
Ringsaker	562	10	-147	-4
Løten	100	1	-30	-3
Stange	317	9	-20	-3
Nord-Odal	68	2	-35	-1
Sør-Odal	95	3	-43	-4
Eidskog	116	3	-40	-
Grue	110	2	-4	-2
Åsnes	161	4	-13	3
Våler	66	-	-17	-1
Elverum	258	5	-78	-3
Trysil	136	4	-32	-2
Åmot	100	2	-1	-
Stor-Elvdal	47	1	-3	-1
Rendalen	22	1	-	1
Engerdal	25	1	-5	-
Tolga	15	1	-7	1
Tynset	38	1	-10	-1
Alvdal	19	1	-	-
Follidal	24	-	-16	-1
Os	20	-	-7	-

Kjelde: NOS Regionalstatistikk 1/98, SSB.

3.6. Personar på personretta ordinære arbeidsmarknadstiltak, etter alder og bustadkommune. Årsgjennomsnitt 1997 og endring siste år

	Årsgjennomsnitt 1997		Endring siste år	
	I alt	Av dette under 20 år	I alt	Av dette under 20 år
Hedmark	1 045	46	-670	-65
Kongsvinger	147	8	-46	-6
Hamar	146	3	-113	-6
Ringsaker	191	11	-113	-9
Løten	48	-	-38	-4
Stange	94	3	-61	-6
Nord-Odal	33	1	-14	-3
Sør-Odal	38	2	-18	-2
Eidskog	63	4	-6	-3
Grue	27	2	-18	-3
Åsnes	48	3	-46	-3
Våler	23	1	-24	-
Elverum	58	1	-59	-7
Trysil	34	2	-11	-
Åmot	19	1	-22	-1
Stor-Elvdal	7	1	-7	-
Rendalen	6	1	-6	-
Engerdal	1	-	-5	-2
Tolga	8	1	-7	-
Tynset	21	2	-23	-4
Alvdal	10	-	-10	-1
Follidal	17	-	-11	-2
Os	12	-	-5	-1

Kjelde: NOS Regionalstatistikk 1/98, SSB.

3.7. Sysselsatte kvinner, etter ekteskapeleg status, talet på barn under 16 år og alderen på det yngste barnet. Årsgjennomsnitt 1997. 1 000 og prosent

Ekteskapeleg status Talet på barn under 16 år	Alder på det yngste barnet				
	I alt	0-2 år	3-6 år	7-10 år	11-15 år

Kvinner med barn under 16 år

i alt	411	105	118	94	94
1 barn	186	45	36	32	74
2 barn	165	42	55	49	20
3 barn og fleire	60	19	28	12	1

Gifte kvinner¹ med barn under 16 år

359	100	104	78	77	
1 barn	152	41	27	23	60
2 barn	150	40	50	43	17
3 barn og fleire	57	18	26	11	1

Ugifte/før gifte kvinner med barn under 16 år

52	5	14	16	17	
1 barn	34	3	8	9	14
2 barn	16	1	5	6	3
3 barn og fleire	3	-	1	1	-

I prosent av alle kvinner i kvar gruppe

Kvinner med barn under 16 år i alt

77,0	68,4	77,0	79,9	86,2	
1 barn	77,7	70,8	73,7	76,5	85,7
2 barn	79,7	72,9	80,1	82,8	87,8
3 barn og fleire	68,7	56,3	75,4	78,1	88,4

Gifte kvinner¹ med barn under 16 år

79,6	71,6	80,1	83,7	87,1	
1 barn	81,6	76,0	79,1	83,1	86,5
2 barn	81,4	74,9	81,9	84,9	89,3
3 barn og fleire	70,8	58,5	77,8	80,6	87,5

Ugifte/før gifte kvinner med barn under 16 år

63,2	36,5	60,1	65,7	82,0	
1 barn	64,3	38,4	60,0	63,3	82,3
2 barn	66,4	39,4	65,3	71,1	80,4
3 barn og fleire	42,3	23,7	46,0	56,7	100,0

¹Gifte og sambuande.

Kjelde: Grunntabellar. Arbeidskraftundersøkingane (AKU) 1997, SSB.

på ordinære tiltak frå 1996 til 1997 på 59 prosent for 16-19-åringane.

Og så ein epilog om sysselsatte mødre

Tabell 3.7 syner nokre tal for sysselsatte mødre på landsbasis: Dess eldre yngste barnet er, dess fleire mødre er sysselsatte. Skilnaden på sysselsatte mødre med yngste barn 0-2 år og med yngste barn 11-15 år er på nær 18 prosentpoeng. Ser ein på talet på barn, syner det seg at sysselsetjingsnivået er høgast blant mødre med to barn under 16 år, med 80 prosent sysselsatte. Ugifte/før gifte kvinner med barn arbeider i mindre grad enn gifte/sambuande kvinner med barn. 63 prosent av dei ugifte/før gifte mødrene var sysselsatte mot 80 prosent sysselsatte av mødrene i parforhold.

Kor vidt dei sysselsatte kvinnene arbeidde deltid eller heiltid syner ikkje tabellen.

Prosentdelen gifte eller sambuande kvinner med barn under 7 år i arbeidsstyrken har auka sterkt dei siste tiåra. Etter 1980 har denne auken i yrkesdeltaking vore særleg sterk blant småbarnsmødrene, det vil seie blant mødre med barn i førskolealder (sjå indikatorar i *Sosialt utsyn 1998*, SSB).

arbeidskraftundersøkingane syner at ungdom gjerne søker jobb via andre kanalar enn arbeidskontora.

Det krevst at ein er registrert ved arbeidskontora for å kunne vere med på arbeidsmarknadstiltak. Tabell 3.6 syner kor mange personar som var på personretta ordinære arbeidsmarknadstiltak i kommunane i Hedmark. Forutan personretta ordinære arbeidsmarknadstiltak kan registrerte arbeidslause få attføringstiltak. Attføring er lite vanleg for ungdomar.

I tillegg til dei ungdomane som var registrerte som heilt arbeidslause, var gjennomsnittleg 46 personar under 20 år med bustadkommune i Hedmark på arbeidsmarknadstiltak i 1997. Desse ungdomane utgjorde vel 4 prosent av alle på personretta ordinære arbeidsmarknadstiltak. Det var ein nedgang i talet på personar

4. Barn og økonomi

Økonomisk sett har det mykje å seie for eit barn om han eller ho veks opp i ein familie med to vaksne (og oftast to inntekter) eller hos ein einsleg forsørgjar. Diverse overføringer, som til dømes barnetrygda, verkar dessutan til å jamne ut skilnadene, det same gjer skatten.

Barnefamiliane skil seg ut som ein hushaldstype med store renteutgifter. Likevel har renteutgiftene sin del av samla hushaldsinntekt blitt halvert frå 1990 til 1996, slik at dei tyngde mindre i 1996. Inntektsskilnadene mellom barnefamiliane med lågast inntekt og høgast inntekt har auka noko i perioden 1986 til 1994.

Inntekts- og formuesundersøkingane for hushald (IFU) baserer seg på inntekts- og formuesopplysingar frå eit landsomfattande utval av hushald. IFU gjev tal for ulike grupper av hushald, til dømes einslege, hushald med barn, pensjonistar. Det svake punktet med slike undersøkingar er at tala kan bli usikre for små grupper.

I IFU omfattar *samla inntekt* lønsinntekt, næringsinntekt, kapitalinntekt og overføringer. *Inntekt etter skatt* omfattar inntekt minus utlikna skatt og negative overføringer (dvs. betalt underhaldsbidrag og tvungen pensjonspremie i arbeidstilhøve).

Tala i dette kapittelet er hovudsakleg landstal. Einskilde av tabellane vil òg trekkje fram tal for landsdel eller fylke. Regionalt nivå står i tabelltittelen.

Meir informasjon i *Husholdningenes økonomi* (SA 8/95) og *Sosialt utsyn 1998*, SSB og i *Offentlige overføringer til barnefamilier* (NOU 1996:13) frå Barnefamilieutvalet.

Livsfase er svært viktig med omsyn til inntekter og utgifter. Unge hushald har store utgifter og små inntekter. Etter kvart som tida går, stig inntektene medan renteutgiftene og gjelda minkar. Når pensjonsalderen er nådd, minkar inntekta markant, men då er også gjelda stort sett nedbetalt. Mykje av variasjonane i økonomiske høve etter alder på barn og vaksne, slik det kjem fram i tabellane i dette kapittelet, skuldast livsfase.

Når ein måler økonomien til par med barn opp mot snittet for alle hushald, vert hushald med (stort sett) to

inntekter samanlikna med eit gjennomsnitt som inneheld både pensjonistar, familiar med to inntekter og familiar med ei inntekt. Par med barn vil derfor alltid ha ei inntekt over snittet.

Par med barn hadde inntekt, men også gjeld over gjennomsnittet

Landsdelstabell 4.1 syner at inntektene og formua stig medan gjelda minkar ved aukande alder, her målt i alderen på barn for par med barn og einslege forsørgjarar, eller i alder på einslege og den eldste i par utan

4.1. Gjennomsnittleg tal på personar, sum inntekt, inntekt etter skatt, formue ved likning og gjeld pr. hushald. Tal for hushaldstypar og landsdel. 1996

Hedmark og Oppland, og Sør-Austlandet	Gjennomsnitt pr. hushald				
	Personar	Sum inntekt	Inntekt etter skatt	Formue ved likning	Gjeld
Alle hushald	2,1	280 388	216 893	277 611	285 082
Einfamiliehushald					
Par med barn					
Små barn 0-6 år	4,0	398 791	323 444	128 738	569 278
Store barn 7-17 år	4,0	491 920	371 812	394 363	591 552
Vaksne barn 18 år og over	3,3	547 245	398 754	505 117	408 505
Einslege forsørgjarar					
Mor/far med barn 0-17 år	2,6	179 300	186 670	62 136	267 928
Mor/far med barn 18 år og over	2,2	284 095	224 606	290 707	243 578
Par utan barn					
Eldste person under 45 år	2,0	344 621	256 415	81 760	458 284
Eldste person 45-64 år	2,0	408 970	285 179	454 830	375 210
Eldste person 65 år og over	2,0	243 386	192 041	582 158	72 007
Einsleg under 45 år	1,0	155 420	118 980	58 694	214 540
Einsleg 45-64 år	1,0	172 870	129 515	188 670	174 226
Einsleg 65 år og over	1,0	117 792	98 872	313 299	38 699
Fleirfamiliehushald	2,7	370 043	290 690	400 550	320 948

Kjelde: Inntekts- og formuesundersøkinga for hushald 1996, SSB.

Hedmark og Oppland, og Sør-Austlandet omfattar Hedmark, Oppland, Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark.

barn. For par med barn aukar gjelda noko frå "små barn" til "store barn". Dette tyder på at etableringsfasen held fram, også etter at det yngste barnet har vorte 7 år, kan hende i overgangen frå leilegheit til eige hus. Det er samsvar mellom gjeld og inntekta som skal betjene gjelda for dei einiskilde gruppene.

Einslege forsørgjarar og andre einslege har lågare inntekt enn par med og utan barn. For einslege forsørgjarar er inntekt etter skatt høgare enn skattepliktig bruttoinntekt, noko som ikkje er tilfelle for par med barn. Dette kjem av at einslege forsørgjarar mottok nokre skattefrie overføringar og at dei betaler mindre skatt ved at dei blir likna i skatteklasse 2.

I dette kapittelet gjeld alderen til barn alltid alderen på det yngste barnet.

Par med barn har i snitt høgare inntekt enn par utan barn. Einslege forsørgjarar har òg høgare inntekt enn einslege utan barn.

Som det går fram av tabellen, veks barn opp under betre økonomiske vilkår hos eit par enn med ein einsleg forsørgjar. Direkte samanlikningar er likevel vanskelege å få ut av tabellen, då hushald med par med barn har større utgifter enn hushald med ein einsleg forsørgjar og barn.

Renteutgiftene tyngde mindre

Tabell 4.2 syner renteutgiftene til hushalda i prosent av samla hushaldsinntekt for Hedmark og Oppland og Sør-Austlandet. Tala syner ein auke i renteutgiftene sin del av inntekta frå 1986 til 1990, medan det var ein nedgang i åra etterpå. I 1996 var renteutgiftene sin del av samla inntekt halverte for alle hushald sett under eitt samanlikna med 1990.

Same utviklinga gjaldt òg for alle hushalda med barn. Alle par med barn, uansett alderen til barna, opplevde ei halvering av renteutgiftene sin del av samla inntekt frå 1990 til 1996. Einslege forsørgjarar likeså. Einslege forsørgjarar med barn 0-17 år var den typen barnefamiliehushald som hadde opplevd den største auken i renteutgifter som del av samla hushaldsinntekt frå 1986 til 1990. Denne endringa har mykje å seie for den økonomiske situasjonen i ein del barnehushald, etter som familiar med små barn ofte er i ein etableringsfase, ein livsfase der inntekta er relativt låg og gjelda stor.

Overføringar viktige for einslege forsørgjarar

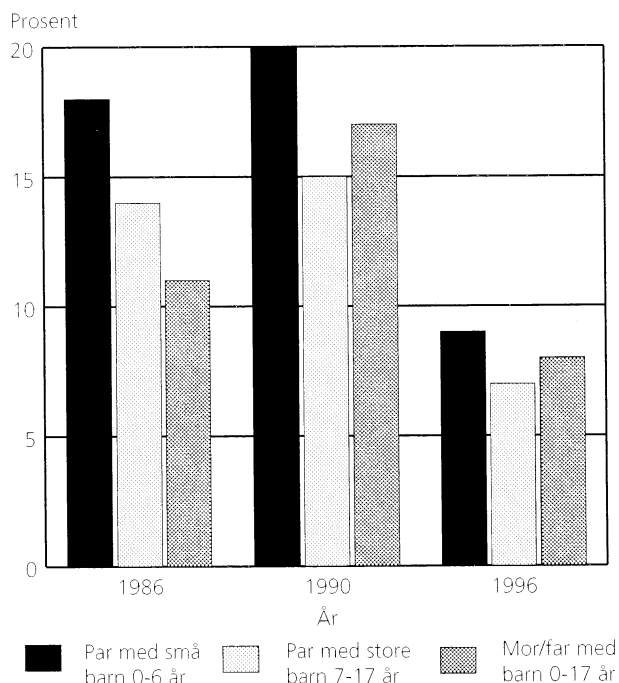
Inntekter kjem frå ulike kjelder, og inntektssamansetjinga varierer for ulike hushaldstypar. Tabell 4.3 syner inntektsrekneskapan for hushald etter hushaldstype og landsdel (her: Sør-Austlandet, Hedmark og Oppland), med eit gjennomsnitt i kroner for 1996.

4.2. Hushalda sine renteutgifter¹ som prosentdel av samla hushaldsinntekt², etter familietype. Hedmark og Oppland, og Sør-Austlandet. 1986, 1990 og 1996

	1986	1990	1996
Alle hushald	11	13	6
Einfamiliehushald			
Par med barn			
Små barn 0-6 år	18	20	9
Store barn 7-17 år	14	15	7
Vaksne barn 18 år og over	9	10	5
Einslege forsørgjarar			
Mor/far med barn 0-17 år	11	17	8
Mor/far med barn 18 år og over	7	11	5
Par utan barn			
Eldste person under 45 år	15	15	8
Eldste person 45-64 år	7	11	6
Eldste person 65 år og over	3	4	2
Einslege			
Einsleg under 45 år	14	16	7
Einsleg 45-64 år	9	10	6
Einsleg 65 år og over	3	2	2
Fleirfamiliehushald	12	11	5

¹ Renteutgifter er summen av gjeldsrenter og underskot i burettslag/prosentdel av utgifter i bustadselskap. ² Samla inntekt utan "andre overføringar".
Kjelde: Inntekts- og formuesundersøkinga for hushald 1996, SSB.

Figur 4.1. Renteutgiftene sin del av samla hushaldsinntekt for nokre hushaldstypar. Hedmark og Oppland, og Sør-Austlandet. 1986, 1990 og 1996. Prosent

Gjennomsnittleg yrkesinntekt for par med barn var meir enn dobbelt så høg som same inntekta for einsleg mor/far med barn. Den store skilnaden i yrkesinntekter

4.3. Inntektsrekneskap for hushald. 1996. Kroner

Hedmark og Oppland, og Sør-Austlandet	Alle hushald	Einfamiliehushald						
		Par med ugifte heimebuande barn		Mor/far med yngste barn 0-17 år	Hushald med vaksne barn 18 år og over	Par utan ugifte heime- buande barn	Einslege	Fleir- familie hushald
		0-6 år	7-17 år					
Yrkesinntekt	201 928	364 053	425 746	122 569	384 678	198 895	79 349	273 727
Løn	180 136	324 030	373 937	118 409	345 081	173 487	73 011	240 464
Netto næringsinntekt	21 792	40 023	51 808	4 161	39 597	25 408	6 338	33 263
Kapitalinntekt	15 168	11 007	36 612	3 338	25 875	21 618	6 912	22 217
Brutto renteinntekt	6 148	2 622	7 644	1 262	10 472	9 370	4 685	8 853
Aksjeutbytte	4 196	4 637	19 474	1 437	5 843	3 452	687	10 260
Netto realisasjonsgevinst	1 610	691	5 323	393	3 985	3 232	-160	168
Anna kapitalinntekt	3 214	3 058	4 170	246	5 575	5 564	1 700	2 936
Overføringar	70 914	53 550	47 001	95 710	69 071	104 047	59 668	83 163
Skattepliktige overføringar	58 804	18 630	22 913	51 344	60 726	101 385	55 019	70 702
Ytingar frå folketrygda	42 546	8 604	13 210	24 692	45 754	75 352	41 982	56 122
Tenestepensjon mm.	9 986	403	1 932	2 330	8 384	20 688	10 149	5 974
Dagpengar	4 688	7 215	5 513	7 978	5 892	5 200	2 804	5 911
Mottekne bidrag mm.	1 584	2 407	2 258	16 343	696	145	84	2 695
Skattefrie overføringar	12 110	34 920	24 088	44 366	8 345	2 663	4 649	12 461
Barnetrygd	5 744	23 881	15 027	27 748	0	0	0	5 068
Bustønad	463	594	179	2 735	95	42	493	174
Stipend	1 382	704	2 093	1 365	4 722	849	966	2 676
Forsørgjarfrådrag	922	3 584	3 204	2 761	352	14	39	652
Sosialhjelp	1 935	2 986	1 941	4 364	1 220	535	2 261	956
Andre overføringar ¹	374	388	256	3 249	231	220	96	837
Samla inntekt	288 010	428 610	509 359	221 617	479 624	324 561	145 929	379 107
Sum utlikna skatt og negative overføringar²	71 117	105 166	137 546	34 947	127 260	83 468	32 777	88 416
Inntekt etter skatt	216 893	323 444	371 812	186 670	352 365	241 093	113 152	290 690
Renteutgifter og bustadinntekter ..	14 816	34 015	29 897	15 160	18 131	13 349	6 145	17 632
Inntekt etter skatt og renteutgift/ bustadinntekt	202 077	289 430	341 915	171 510	334 234	227 744	107 007	273 058

¹ Andre overføringar er skattefrie utbetalingar som blant anna grunn- og hjelpestønad, eingongsstønad ved fødsel og skattefrie stønad til barnetilsyn.

² Negative overføringar er pliktig underhaldsbidrag og premie til pensjonsordning i arbeidsforhold.

Kjelde: Inntekts- og formuesundersøkinga for hushald 1996, SSB.

mellom par med barn under 18 år og einslege forsørgjarar med barn under 18 år gjenspeglar det faktum at dei fleste einslege forsørgjarar er kvinner og at det blant par med barn ofte er to yrkesaktive.

Når det gjaldt sosialhjelp og bustønad, var det einslege mødre og fedre med barn 0-17 år som mottok mest i gjennomsnitt. Sosialhjelpa utgjorde likevel berre 2 prosent av samla inntekt for hushaldstypen.

For mor/far med yngste barn 0-17 år utgjorde yrkesinntekter og kapitalinntekter 27 prosent av dei same inntektene for par med ugifte heimebuande barn mellom 7 og 17 år. Etter overføringar og sum utlikna skatt og negative overføringar hadde inntekta etter skatt for dei einslege forsørgjarane kome opp på 50 prosent av nivået for par med barn 7-17 år.

Par med barn hadde høgare renteutgifter (etter at ein har lagt til bustadinntekt) enn einslege foreldre med barn i same alderen, om lag dobbelt så store (i overkant av 30 000 mot 15 000 kroner) i 1996. Tala for inntekt etter skatt og renteutgifter syner at par med barn låg over gjennomsnittet for alle hushalda i Hedmark og Oppland og på Sør-Austlandet, som forventta, medan einslege forsørgjarar låg ca. 30 000 kroner under snittet.

Om ein ser på kva dei einskilde inntektene tyder for dei ulike hushaldstypene, ser ein til dømes at barnetrygda var langt viktigare for einslege forsørgjarar enn for par med barn. For einslege forsørgjarar utgjorde denne skattefrie overføringa 13 prosent av samla inntekt, mot 6 prosent for par med yngste barn 0-6 år. I det heile tydde overføringar svært mykje for einslege forsørgjarar i det 43 prosent av den samla inntekta deira var

skattepliktige og skattefrie overføringer. For par med yngste barn 0-6 år utgjorde disse overføringane 12 prosent av samla inntekt og for par med yngste barn 7-17 år 9 prosent.

Lønsinntektene utgjorde 76 prosent av samla inntekt for par med barn og 53 prosent for einslege forsørgjarar.

Einslege forsørgjarar hadde kort stønadstid

I alt 154 000 personar i Noreg mottok økonomisk sosialhjelp i 1996, og gjennomsnittleg stønadstid var 5,3 månader, syner tabell 4.4. 24 500 av mottakarane var einslege forsørgjarar, av dette 21 200 kvinner. Det var flest som mottok stønad i ein måned. Gjennomsnittleg stønadstid var likevel 4,8 månader for alle einslege forsørgjarar med barn under 18 år og 4,7 månader for einslege kvinner med barn under 18 år. Einslege forsørgjarar med barn under 18 år hadde dermed kortare gjennomsnittleg stønadstid enn sosialhjelpsmottakarar generelt.

Det var færre par med barn under 18 år enn einslege forsørgjarar med barn under 18 år som mottok økonomisk sosialhjelp. Par med barn fekk i snitt stønad i ein

lengre periode enn einslege forsørgjarar. Med 5,6 månader som gjennomsnittleg stønadstid låg dei også over gjennomsnittet av alle mottakarane.

Barnefamiliane utgjorde 28 prosent av stønadstilfella i Hedmark

I 1996 vart totalt 75 100 barn under 18 år forsørgde av sosialhjelpsmottakarar på landsbasis (NOS Sosialstatistikk 1996, SSB).

Det var 7 100 stønadstilfelle i Hedmark i 1996, syner tabell 4.5. Dette utgjorde 38 stønadstilfelle pr. 1 000 innbyggjarar. Berre 2 prosent av desse var einslege menn med barn under 18 år. Blant dei einslege kvinnene som mottok stønad, var det 918 mødre med barn under 18 år, noko som tilsvarar 13 prosent av alle mottakarane. Par med barn under 18 år utgjorde vel 13 prosent, eller 935, av stønadstilfella i Hedmark i 1996. Samla stod barnefamiliar for 28 prosent av alle stønadstilfella i Hedmark.

Lita yrkesinntekt for tenåringane

Personar som var 16 år gamle i 1994, hadde stort sett ikkje yrkesinntekt over 10 000 kroner, syner tal for heile landet i tabell 4.6. Over 40 prosent av dei hadde

4.4. Sosialhjelpsmottakarar, etter stønadstid og familiefase. 1996

Familiefase	I alt ¹	Talet på månader med stønad												Gjennomsnittleg stønadstid
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
I alt	153 817	32 702	21 073	15 150	11 580	9 585	8 541	7 559	6 767	6 970	7 550	9 296	16 241	5,3
Par med barn under 18 år	18 233	3 795	2 250	1 728	1 286	1 053	937	882	821	782	922	1 314	2 362	5,6
Einslege med barn under 18 år	24 540	5 654	3 550	2 585	2 078	1 721	1 492	1 252	1 050	1 099	1 045	1 163	1 743	4,8
Menn	3 341	672	425	316	247	214	204	164	146	184	176	217	364	5,5
Kvinner	21 199	4 982	3 125	2 269	1 831	1 507	1 288	1 088	904	915	869	946	1 379	4,7
Par utan barn under 18 år	17 955	4 004	2 444	1 788	1 303	1 054	909	871	727	741	882	1 038	2 069	5,3
Einslege menn ..	57 721	11 016	7 647	5 564	4 290	3 564	3 278	2 887	2 748	2 841	3 122	3 809	6 677	5,5
-19 år	3 753	866	697	473	351	298	223	204	159	136	124	90	124	4,2
20-24 år	12 591	2 480	2 044	1 399	1 049	839	800	700	627	563	589	606	827	4,9
25-44 år	30 297	5 117	3 507	2 693	2 140	1 824	1 750	1 512	1 502	1 655	1 859	2 372	4 215	6
45-66 år	9 896	2 086	1 246	892	681	560	479	441	418	451	512	674	1 416	5,6
67- år	1 184	467	153	107	69	43	26	30	42	36	38	67	95	4,2
Einslege kvinner	34 894	8 007	5 100	3 439	2 594	2 180	1 910	1 659	1 408	1 501	1 567	1 966	3 376	5,1
-19 år	3 170	692	619	446	286	230	199	172	129	107	83	87	102	4,1
20-24 år	8 870	1 873	1 502	1 009	784	626	571	483	370	383	361	354	509	4,6
25-44 år	10 828	2 137	1 441	1 016	763	663	573	534	472	509	561	746	1 355	5,6
45-66 år	8 630	2 057	1 085	737	570	496	444	373	345	383	432	602	1 064	5,4
67- år	3 396	1 248	453	231	191	165	123	97	92	119	130	177	346	4,5
Uoppgjeve	474	226	82	46	29	13	15	8	13	6	12	6	14	2,9

¹ Taler omfatter 803 sosialhjelpsmottakarar med uoppgjeve stønadstid.
Kjelde: NOS Sosialstatistikk 1996, SSB.

4.5. Stønadsstilfelle, etter familietype. Kommune. 1996

Kommune	I alt	Par		Einsleg mann		Einsleg kvinne		Uopp- gjøve	Stønads- tilfelle pr. 1 000 inn- byggjarar
		Utan barn under 18 år	Med barn under 18 år	Utan barn under 18 år	Med barn under 18 år	Utan barn under 18 år	Med barn under 18 år		
Hedmark	7 072	919	935	2 508	137	1 637	918	18	38
Kongsvinger	813	96	88	304	6	199	116	4	47
Hamar	1 119	111	86	478	21	269	154	-	43
Ringsaker	1 031	141	146	323	22	251	148	-	33
Løten	228	27	38	72	5	44	42	-	32
Stange	619	91	86	209	6	147	80	-	35
Nord-Odal	160	23	23	51	2	40	21	-	31
Sør-Odal	204	32	28	71	5	40	27	1	28
Eidskog	274	44	42	69	15	66	37	1	43
Grue	188	26	35	67	2	38	19	1	34
Åsnes	338	58	62	103	5	80	30	-	41
Våler	195	27	15	67	4	52	30	-	47
Elverum	707	68	102	273	18	159	87	-	40
Trysil	279	32	30	96	5	77	38	1	39
Åmot	194	29	21	79	3	45	17	-	45
Stor-Elvdal	155	23	23	55	3	40	11	-	50
Rendalen	40	6	8	14	2	7	3	-	17
Engerdal	40	4	4	15	1	11	5	-	25
Tolga	65	11	20	24	2	4	4	-	35
Tynset	219	41	36	62	9	34	29	8	40
Alvdal	57	7	11	22	-	13	4	-	24
Folldal	68	8	13	29	1	9	6	2	36
Os	79	14	18	25	-	12	10	-	38

Kjelde: NOS Regionalstatistikk 8/97, SSB.

4.6. Prosentdel personar med yrkesinntekt, etter alder og inntektsintervall. 1994

	16 år	17 år	18 år	19 år
0	43,6	33,1	19,4	13,3
1-4 999	18,8	20,0	10,3	10,4
5 000-9 999	14,6	15,7	13,7	5,8
10 000-4 999	9,4	11,5	14,1	7,1
15 000-19 999	7,9	7,3	11,8	9,7
20 000-24 999	1,9	4,4	6,2	5,5
25 000-49 999	3,1	5,6	15,6	20,3
50 000-74 999	0,5	1,0	5,7	12,8
75 000-99 999	0,0	0,9	1,4	5,9
100 000-	0,2	0,5	1,9	9,2

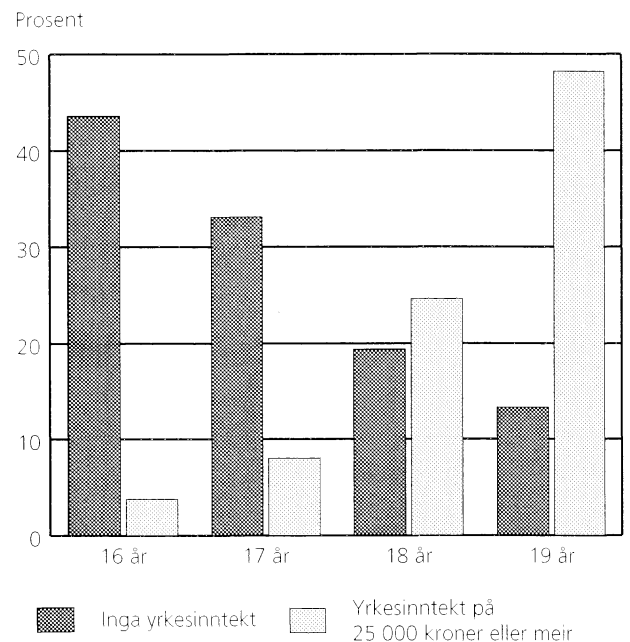
Kjelde: Inntektsstatistikk, SSB.

ikkje yrkesinntekt i det heile teke. Meir enn 20 000 kroner i yrkesinntekt var sjeldsynt. Over 50 prosent av 17-åringane hadde heller ikkje yrkesinntekt over 10 000 kroner dette året. For 19-åringane var inntektene høgare; nesten halvparten hadde ei yrkesinntekt over 25 000 og over ein firedel hadde inntekt på over 50 000 kroner i 1994.

Inntektsauke for barnefamiljar

Landstabell 4.7 syner utviklinga i inntektskillnader mellom barnehusald. Av småbarnsfamiliane har alle, med unntak av firedelen med lågast inntekt, fått auka inntekt i forhold til gjennomsnittet for alle husald frå 1986 til 1994. Ein kan gå ut frå at ein stor del av husald med einslege forsørgjarar ligg i første kvartil, medan det vil vere få av desse i fjerde kvartil. Tabellen syner at den dårlegast stilte firedelen hadde ei gen-

Figur 4.2. Prosentdel utan yrkesinntekt og prosentdel med minst 25 000 kroner i yrkesinntekt blant 16-, 17-, 18- og 19-åringar. 1994

Kjelde: Inntekts- og formuesundersøkinga 1994, SSB/NOU 1996:13.

nomsnittleg inntekt som svarte til 56 prosent av snittet for alle husald i 1994, mot 57 prosent i 1986. Resten av småbarnsfamiliane hadde i snitt forbetra sine inntekter relativt til gjennomsnittet for alle husald.

4.7. Gjennomsnittleg inntekt etter skatt rekna pr. forbrukseining i kvartilgrupper¹ for barnefamiljar. Gjennomsnittleg inntekt for alle hushald = 100. Gini-koeffisient.² 1986, 1990 og 1994

	1986	1990	1994
Småbarnsfamiljar			
1. kvartil	57	56	56
2. kvartil	76	79	83
3. kvartil	94	97	101
4. kvartil	139	145	146
Gini-koeffisient	0,201	0,214	0,210
Skolebarnsfamiljar			
1. kvartil	69	67	66
2. kvartil	91	89	91
3. kvartil	109	107	111
4. kvartil	157	159	175
Gini-koeffisient	0,184	0,197	0,223

¹ Kvartilane omfattar den fire delen av småbarnsfamiliane/skolebarnsfamiliane som har høvesvis lågast (1. kvartil), nest lågast (2. kvartil), nest høgast (3. kvartil) og høgast (4. kvartil) inntekt etter skatt pr. forbrukseining.

² Gini-koeffisienten er eit mål på den samla inntektsskilnaden i kvar av gruppene. Den varierer mellom 0 og 1. Dess høgare Gini-koeffisient, dess større skilnad.

Kjelde: Inntekts- og formuesundersøkingane for hushald, SSB/NOU 1996:13.

Medlemmene i eit hushald utgjer ei forbrukseining. Ved bruk av omgrepet forbrukseining tek ein omsyn til stordriftsfordelar og at barn treng mindre enn vaksne. I tabell 4.7 er OECD-skalaen brukt: Ein vaksen har vekta 1,0, neste vaksne person i hushaldet har vekta 0,7, og barn (under 17 år) har vekta 0,5. Ein familie med to vaksne og to barn treng 2,7 gonger inntekta til ein einsleg person for å ha tilnærma same materielle levekår. Ein einsleg forsørgjar med eitt barn treng 1,5 gonger inntekta til ein einsleg. Til dømes: Om ein einsleg har ei inntekt på 100 000 kroner, så treng den einslege forsørgjaren 150 000 og parfamilien 270 000 kroner for å få same materielle kår.

Val av ein annan ekvivalensskala kan gje andre resultat. I tabell 4.8 er stordriftfordelane rekna som noko større.

For familiar med *skolebarn* var gjennomsnittsinntekta etter skatt ganske stabil, utan i 4. kvartil der det er ein klar auke frå 1990 til 1994. Den dårlegast stilte fire delen hadde ei gjennomsnittleg inntekt som svarte til 66 prosent av snittet for hushald i 1994, mot 69 prosent i 1986. Samstundes ser ein at spreinga i inntekt er blitt større for skolebarnsfamiliane (sjå Gini-koeffisienten); mao. er skilnadene blitt større.

Småbarnsfamiljar er her familiar der det yngste barnet er under 7 år. Skolebarnsfamiljar er familiar der det yngste barnet er 7-17 år. Her er det ikkje noko skille mellom par med barn og einslege forsørgjarar (med barn).

4.8. Gjennomsnittleg kontantinntekt etter skatt pr. forbrukseining i desilar¹ for hushald med barn, gruppert etter talet på barn. $\theta=0,5$. 1996. Kroner

Desilar	Hushald med eitt barn	Hushald med to barn	Hushald med tre eller fleire barn
1	81 914	81 274	86 636
2	114 186	121 914	111 771
3	135 007	139 952	120 333
4	151 227	150 124	132 372
5	166 242	162 085	142 899
6	181 753	173 591	153 119
7	196 914	188 209	163 200
8	214 406	202 799	175 266
9	239 757	224 276	195 701
10	367 941	334 477	257 563
Gjennomsnitt	184 933	177 870	153 886

¹ Desilane omfattar den tidelen av hushalda med barn som har høvesvis lågast (1. desil), nest lågast (2. desil) og oppetter til høgast (10. desil) kontantinntekt etter skatt pr. forbrukseining.

Kjelde: Skattemodellen LOTTE, SSB/NOU 1996:13.

Tabell 4.8 syner inntektsskilnader i barnehushald i Noreg. Hushald med eitt barn hadde i snitt høgare inntekt pr. forbrukseining enn hushald med to eller fleire barn. Frå barna sin synsvinkel er det altså ikkje økonomisk fordelaktig å få sysken. Materielt sett har einebarn det best.

Skilnadene mellom 1. og 10. desil syner at det var større innbyrdes skilnader i gjennomsnittsinntekt for hushald med eitt barn enn for hushald med to eller fleire barn. Skilnaden var minst for hushald med tre eller fleire barn. Grunnen til dette er truleg ein større prosentdel einslege forsørgjarar i gruppa med berre eitt barn enn i dei andre gruppene.

Barn med gifte foreldre har familieinntekter over 300 000

Dei fem nordlegaste fylka, samt Sogn og Fjordane, hadde høgast prosentdel *ektepar med to barn 0-16 år* der begge var yrkestilknytt (heil- og/eller deltid). Lågast låg Vest-Agder, der 65 prosent av ektepar med to barn 0-16 år hadde begge foreldra ute i arbeidslivet. Oslo skilde seg ut med så mykje som 6 prosent foreldrepar utan yrkestilknytting (*Samfunnsspeilet 1/97*, SSB).

40 prosent av ektepara med to barn under 17 år hadde ei inntekt etter skatt på mellom 300 og 400 000 kroner i Noreg i 1994. Dette kan lesast ut av tabell 4.10. Inntekter mellom 200 000 og 300 000 kroner var òg ganske vanleg, om lag ein tredel av ektepara låg på dette inntektstrinnet. Det var få som hadde ei årleg inntekt etter skatt over 500 000 kroner, i alle fall medan dei

Ein person er yrkestilknytt dersom yrkesinntekta, dvs. summen av næringsinntekt og lønsinntekt, overstig minstepensjonen til einslege i folketrygda.

4.9. Talet på ektepar med to barn under 17 år fordelt på ulike inntektstrinn, etter fylke. 1994. Prosent

	Inntekt etter skatt (1 000 kroner)					
	Alle	-199	200-299	300-399	400-499	500-
Landet	100,0	7,5	34,6	40,0	12,2	5,7
Østfold	100,0	8,2	42,1	38,3	8,1	3,3
Akershus	100,0	5,0	25,1	40,1	19,8	10,0
Oslo	100,0	11,3	22,0	33,5	19,3	13,9
Hedmark	100,0	9,8	43,1	37,3	7,2	2,6
Oppland	100,0	10,5	43,3	35,8	7,8	2,7
Buskerud	100,0	7,8	35,6	40,7	11,2	4,7
Vestfold	100,0	6,1	38,2	40,0	11,1	4,5
Telemark	100,0	8,1	41,1	39,3	8,3	3,3
Aust-Agder	100,0	8,7	45,4	36,9	6,7	2,3
Vest-Agder	100,0	8,7	44,7	36,7	7,0	3,1
Rogaland	100,0	5,8	32,3	40,1	13,6	8,1
Hordaland	100,0	6,3	35,3	42,0	11,8	4,6
Sogn og Fjordane	100,0	7,0	39,5	43,4	7,7	2,4
Møre og Romsdal	100,0	7,2	39,8	41,7	8,4	2,9
Sør-Trøndelag	100,0	7,5	33,8	42,4	12,2	4,1
Nord-Trøndelag .	100,0	7,6	42,9	40,2	7,1	2,3
Nordland	100,0	7,4	33,3	47,8	8,9	2,7
Troms	100,0	6,7	30,7	47,9	11,6	3,1
Finnmark	100,0	5,3	23,2	49,0	16,7	6,0

Kjelde: Samfunnsspeilet 1/97, SSB.

hadde to barn under 17 år. Oslo og Akershus, fulgt av Rogaland hadde flest med så høge inntekter.

I sju fylke hadde den største prosentdelen av ektepara med to barn 0-16 år ei inntekt på 200 000 til 300 000 kroner, medan i resten av fylka hadde den største delen ei inntekt etter skatt som låg opptil 100 000 kroner over dette. I dei tre nordlegaste fylka hadde opp mot 50 prosent av ektepara med to barn ei inntekt etter skatt på mellom 300 000 og 400 000 kroner. Oslo hadde både den største prosentdelen ektepar med over

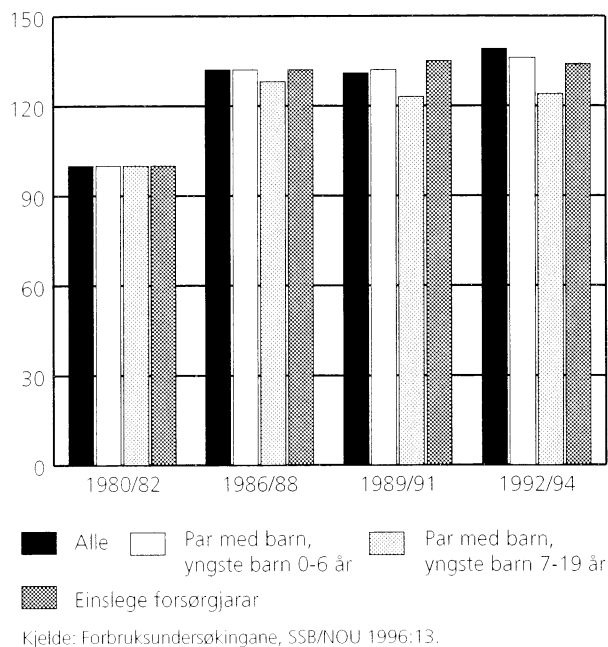
4.10. Utvikling i total forbruksutgift pr. forbrukseining i ulike hushaldsgrupper i faste prisar. 1980/82, 1986/88, 1989/91 og 1992/94. Indeks 1980/82 = 100

	1980/82	1986/88	1989/91	1992/94
Alle	100	132	131	139
Par med barn, yngste barn 0-6 år	100	132	132	136
Par med barn, yngste barn 7-19 år	100	128	123	124
Einslege forsørgjarar	100	132	135	134
Einslege 16-44 år	100	135	127	125
Einslege 45-64 år	100	136	115	148
Einslege 65-85 år	100	126	134	146
Par utan barn, hovudperson 16-44 år	100	128	124	107
Par utan barn, hovudperson 45-64 år	100	135	140	144
Par utan barn, hovudperson 65-85 år	100	132	138	145

Kjelde: Forbruksundersøkingane, SSB/NOU 1996:13.

Figur 4.3. Utviklinga i total forbruksutgift pr. forbrukseining for nokre hushaldstypar i faste prisar. 1980/82, 1986/88, 1989/91 og 1992/94. Indeks 1980/82=100

Kjelde: Forbruksundersøkingane, SSB/NOU 1996:13.

500 000 kroner i inntekt etter skatt og den største prosentdelen med ei inntekt etter skatt på under 200 000 kroner i året.

Auke i forbruket

Forbruket har auka for alle typar av norske hushald dei siste 15-20 åra, men endringa var særleg stor frå 1980/82 til 1986/88 (sjå tabell 4.10). Dei totale forbruksutgiftene til dei ulike hushalda steig likt med "alle" i den første perioden, sidan har dei halde seg stabile for dei fleste hushalda. Når det gjeld par med barn der det yngste barnet var 0-6 år, har forbruket vore ganske stabilt frå 1986/88 til 1992/94. Par med barn der det yngste barnet var mellom 7 og 19 år, hadde som dei andre hushalda ein auke i forbruksutgifter pr. forbrukseining rundt midten av 1980-talet, men forbruket i faste prisar har sidan gått noko ned.

Budsjettet speglar utgifter ved eit rimeleg forbruksnivå med nøkternt vareutval med kontant betaling. Buutgifter og feriar er blant dei utgiftene som ikkje er medrekna her. Budsjettet er berre eigna til å rekne ut dei totale kostnadene for hushald med minst ein vaksen person. Ein får eit uttrykk for hushaldet sine forbruksutgifter og ikkje utgifter for einskildpersonar, som til dømes barn.

Sjå i *Standardbudsjett for forbruksutgifter 97* frå Statens institutt for forbruksforskning for meir informasjon om ulike kriterium som er nytta i budsjettet.

4.11. Budsjett for kjernefamilien Lars, Kari, mor og far Nordmann

	Kroner
Mat og drikke	4 400
Klær og sko	2 080
Helse og hygiene	850
Leik og fritid	1 620
Til saman	8 950
- 20 prosent «stordriftseffekt»	1 790
Til saman	7 160
Reise	920
Andre daglegvarer	340
Hushaldsartiklar	370
Møblar	430
Telefon, mediebruk	970
Bilkostnader	1 730
Til saman	4 760
Utgifter pr. måned	11 920
Utgifter pr. år	143 040
Barnehage i 11 månader ¹	33 550
Korreksjon for mat 1 måned ²	277
Totale «utgifter» (avrunda)	176 870

¹ SIFO har som føresetnad at Lars er i barnehage og har rekna utgiftene etter ei inntekt over kr 220 000.

² «Matpengar» til barnehagen blei trekte frå ved berekning av budsjettposten «Mat og drikke» for alle året sine 12 månader. Derfor må matutgiftene korrigerast for feriemånaden.

Kjelde: Statens institutt for forbruksforskning, 1997.

Forbruksbudsjett for barnefamilier

Tabell 4.11 er eit døme på forbruksbudsjett for familien Nordmann. Familien Nordmann omfattar mor, far, Kari på 11 og Lars på 5 år. Lars er i barnehage. For kvart forbruksområde er individspesifikke utgifter for kvar person (kjønns- og aldersregulert) lagde saman. T.d.: Mat og drikke til Lars 673 kroner (950 - 277 kroner for mat i barnehagen), til Kari 1 110, til mor 1 120 og til far 1 500, til saman 4 403 kroner.

Med utgifter på om lag 12 000 kroner i månaden kjem familien Nordmann opp i eit årleg forbruk på 143 000 kroner for hushaldet. Utgifter til barnehage kjem i tillegg, slik at samla forbruksutgifter pr. år er nesten 177 000 kroner.

Mat og drikke er den største utgiftsposten. Deretter følgjer barnehage, med 19 prosent av årstotalen. Klær og sko stod for om lag like mykje som bilkostnadene av forbruket.

5. Barn og unge i barnevernet

Besøksheim, støttekontakt, fosterheim og/eller barnehageplass var dei barneverntiltaka som oftast vart nytta i Hedmark pr. 31. desember 1996. I alt var det 26 barn med hjelpe- eller omsorgstiltak pr. 1 000 barn 0-17 år i fylket. Samstundes disponerte fylket 0,8 plassar i barneverninstitusjonar, pr. 1 000 barn 0-17 år.

Statistikken om økonomisk sosialhjelp og barnevern byggjer på individoppgåver om den einskilde mottakar. Det blir òg samla inn data om talet på årsverk, institusjonar og tal frå kommunerekneskapane.

Ny sosiallov - lov om sosiale tjenester og ny barnevernlov (BVL) - lov om barneverntjenester trådte i kraft frå 1. januar 1993. Lovendringane og følgjande endringar i registreringssystema gjer at tal før og etter 1992 ikkje direkte kan samanliknast.

BVL omfattar personar under 20 år. Barneverntenesta er ei kommunal oppgåve. Fylkeskommunen har ansvar for planlegging og drift av barneverninstitusjonane, sjølv om eigarforholda varierer.

Sjå NOS Sosialstatistikk for fleire opplysingar. Når det gjeld barnevern, blir det av omsyn til personvernet ikkje gjeve tabellar på kommunenivå som inneheld kjennemerker som stadfestar alder, kjønn, familiesituasjon mv. til klienten.

Tala er dels landstal, dels fylkestal og dels kommunetal. Regionalt nivå står i tabelltittelen.

2 prosent med barneverntiltak på landsbasis

Tabell 5.1 syner at 2 prosent av alle barn i alderen 0 til og med 17 år i Noreg hadde tiltak frå barnevernet 31. desember 1996. Flest barn med barneverntiltak hadde

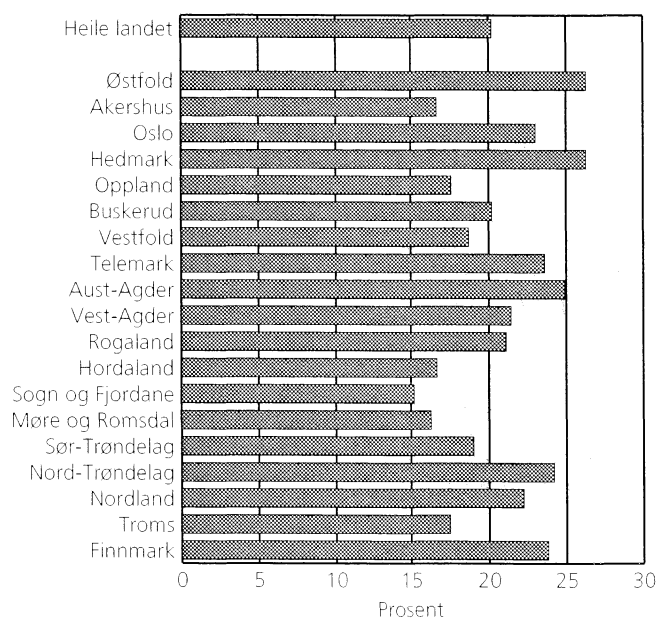
Østfold og Hedmark, med 26,3 av 1 000 barn 0-17 år. Sogn og Fjordane låg lågast i 1996, med 15,2 av 1 000 barn 0-17 år.

5.1. Barn med barneverntiltak 31. desember, etter tiltak. Fylke. 1987-1996

Fylke	Omsorgstiltak						Barn med barneverntiltak pr. 1 000 barn 0-17 år
	I alt	I alt	Fosterheim	Barneverninstitusjon	Andre omsorgstiltak	Hjelpetiltak	
1987	12 147	3 795	3 167	657	:	8 352 ¹	11,0
1988	12 475	4 112	3 408	732	:	8 363 ¹	11,3
1989	13 953	4 381	3 596	828	:	9 572 ¹	12,5
1990	15 337	4 836	3 948	939	:	10 502 ¹	14,1
1991	17 848	5 034	4 122	971	:	12 814 ¹	16,6
1992	19 590	7 351	5 072	1 036	1 243	12 239 ¹	18,4
1993	20 532	6 018	4 641	583	794	14 514	19,8
1994	20 699	5 350	4 267	515	568	15 349	19,9
1995	21 142	5 095	4 216	428	451	16 047	20,2
1996	21 505	4 845	3 981	408	456	16 660	20,2
Østfold	1 436	345	293	22	30	1 091	26,3
Akershus	1 911	329	246	39	44	1 582	16,7
Oslo	2 290	653	547	50	56	1 637	23,0
Hedmark	1 073	150	134	9	7	923	26,3
Oppland	701	110	100	6	4	591	17,6
Buskerud	1 081	202	159	14	29	879	20,2
Vestfold	912	262	228	15	19	650	18,7
Telemark	900	217	183	25	9	683	23,6
Aust-Agder	631	135	117	17	1	496	24,9
Vest-Agder	862	210	174	17	19	652	21,4
Rogaland	2 102	540	427	55	58	1 562	21,1
Hordaland	1 834	455	353	38	64	1 379	16,7
Sogn og Fjordane	416	57	50	7	-	359	15,2
Møre og Romsdal	984	183	130	32	21	801	16,3
Sør-Trøndelag	1 183	320	255	28	37	863	19,0
Nord-Trøndelag	774	143	125	8	10	631	24,2
Nordland	1 305	261	238	13	10	1 044	22,2
Troms	654	147	113	4	30	507	17,5
Finmark	456	126	109	9	8	330	23,8

¹ Medrekna barn med uoppgjeve tiltak.
Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

Figur 5.1. Barn med barneverntiltak pr. 1 000 barn 0-17 år. Fylke. 31. desember 1996

Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

Hjelpetiltaka utgjorde over tre firedelar (77 prosent) av tiltaka, med 16 660 av 21 505 barneverntiltak ved slutten av året. Av omsorgstiltaka var fosterheimsplassering det vanligaste tiltaket.

Besøksheim og støttekontakt mest nytta

At besøksheim og støttekontakt var vanlege typar tiltak i Hedmark, syner tabell 5.2. Ein tredel av dei 1 583 tiltaka var tilbud om støttekontakt og/eller besøksheim. Fosterheim og barnehageplass var òg ofte blant tiltaka som vart nytta pr. 31. desember 1996. For barna under 18 år var det anten barnehage, besøksheim/avlastningsheim eller støttekontakt som vart mest nytta. Økonomisk stønad var det tiltaket som var vanligast for personar mellom 18 og 20 år (tala her inkluderer òg dei med uoppgeve alder).

Til saman 1 583 tiltak var i bruk for 1 073 personar under 20 år på slutten av 1996. Kvar barn kan ha eitt, to eller fleire tiltak, slik at det vil vere kombinasjonar av tiltak for nokre av barnevernklientane.

26 av 1 000 barn 0-17 år med tiltak i Hedmark

Hedmark låg over landsgjennomsnittet på barn med barneverntiltak pr. 1 000 barn 0-17 år ved slutten av året i 1996. Tallet for Hedmark var 26 pr. 1 000, medan talet for landet var 20. Dette syner tabell 5.3. Innanfor fylket finn vi store variasjonar: Grue med 44,0 barn med barneverntiltak pr. 1 000 barn 0-17 år og Åsnes med 11,3.

Rundt 1 400 Hedmark-barn mottok barneverntiltak i løpet av 1996. Nær 87 prosent av desse tiltaka var hjelpetiltak. På slutten av året var 1 070 barn under tiltak,

5.2. Barn med barneverntiltak 31. desember, etter alder og tiltak. Hedmark. 1996

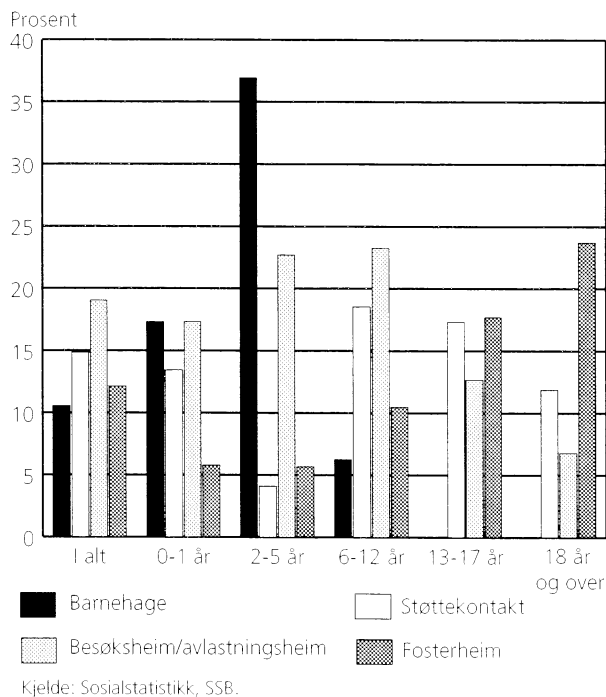

Tiltak	Alder					
	I alt	0-1 år	2-5 år	6-12 år	13-17 år	18 år og over
Barn i alt	1 073	36	207	452	335	43
Tiltak i alt¹	1 583	52	317	658	497	59
Økonomisk stønad	158	4	26	53	60	15
Barnehage	167	9	117	41	-	-
Støttekontakt	235	7	13	122	86	7
Tilsyn	39	2	6	16	14	1
Besøksheim/avlastningsheim	301	9	72	153	63	4
Heimkonsulent/avlastning i heimen	85	6	29	37	12	1
Avlastningsinstitusjon	8	-	1	4	3	-
Fritidsaktivitetar	158	-	2	81	75	-
Utdanning/arbeid	7	-	1	-	4	2
Bustad	8	1	-	1	4	2
Foreldre-/barneplassar (inkl. mødreheim)	6	2	-	1	1	2
Medisinsk undersøking og behandling	1	-	-	-	1	-
Behandling av barn med særlege behandlings- og opplæringsbehov ...	3	-	-	-	3	-
Beredskapsheim	7	1	2	1	3	-
Fosterheim (utanom familien)	99	1	12	37	40	9
Fosterheim (familieplassering)	46	1	5	13	24	3
Forsterka fosterheim	47	1	1	19	24	2
Barneverninstitusjon	24	-	-	-	22	2
Bu-/arbeidskollektiv	6	-	-	-	3	3
Rusmiddelinstitusjon	-	-	-	-	-	-
Barne- og ungdomspsykiatrisk institusjon	1	-	-	-	-	1
Psykiatrisk institusjon/avdeling	-	-	-	-	-	-
Andre tiltak	177	8	30	79	55	5

¹ Kvar barn kan ha fleire tiltak. Summen av tiltak er derfor større enn barn i alt.

Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

Figur 5.2. Bruk av nokre barneverntiltak, etter alder. Hedmark. 31. desember 1996. Prosent

Hjelpetiltak kan t.d. vere økonomisk stønad, barnehage, støttekontakt, tilsyn, besøksheim/avlastningsheim, heimkonsulent, avlastningsinstitusjon, foreldre-/barnplassar (mødreheim), poliklinisk behandling i barne- og ungdomspsykiatrisk institusjon, hjelp til bolig mv. Barn kan bli plasserte utanfor heimen - t.d. fosterheim - utan at ein må treffe vedtak om å ta omsorga. Ei slik plassering etter BVL paragraf 4-4 femte ledd, vil då vere eit hjelpetiltak.

Omsorgstiltak er tiltak heimla i paragraf 4-12 som t.d. beredskapsheim, fosterheim, barne-/ungdomsheim, bu-/arbeidskollektiv, rusmiddelinstitusjon, barne- og ungdomspsykiatrisk institusjon, psykiatrisk institusjon eller andre omsorgstiltak utanfor heimen.

alderen 0 til og med 17 år. Samstundes var det 3,0 ledige stillingar i barneverntenesta i fylket.

Alle stillingar er rekna om til heile stillingar/årsverk pr. 31. desember 1996.

og framleis utgjorde hjelpetiltaka hovudtyngda av barneverntiltaka.

Høgt utdanna personale

Ved slutten av 1996 var det i Hedmark 84,1 bemanna stillingar i den kommunale barneverntenesta (jf. tabell 5.4). Dette utgjorde 2,2 tilsette pr. 1 000 innbyggjarar i

Av dei 84,1 stillingane var dei fleste tilsette personar med høgskole- eller universitetsutdanning. Medan sosionomar og barnevernpedagogar fylde om lag 21 og 33 årsverk kvar, stod tilsette med anna høgskole- eller universitetsutdanning for nær 15 årsverk.

Flest gutar med barneverntiltak

Det var flest gutar innom barnevernet i løpet av 1996. På landsbasis var det på slutten av året 12 000 gutar med barneverntiltak, medan det på same tid var 9 500

5.3. Barn med barneverntiltak i løpet av året og på slutten av året, etter tiltak og kommune. 1996

Kommune	I løpet av året			På slutten av året			Barn med barneverntiltak pr. 1 000 barn 0-17 år
	I alt	Omsorgstiltak	Hjelpetiltak	I alt	Omsorgstiltak	Hjelpetiltak	
Heile landet	28 592	5 905	22 687	21 505	4 845	16 660	20,2
Hedmark i alt	1 407	183	1 224	1 073	150	923	26,3
Kongsvinger	162	26	136	136	23	113	37,1
Hamar	142	18	124	132	18	114	23,6
Ringsaker	284	35	249	195	25	170	26,0
Løten	57	4	53	35	4	31	20,9
Stange	121	13	108	86	5	81	21,3
Nord-Odal	51	7	44	39	7	32	40,5
Sør-Odal	44	10	34	31	10	21	20,2
Eidskog	63	7	56	44	6	38	34,3
Grue	49	2	47	47	2	45	44,0
Åsnes	33	5	28	18	5	13	11,3
Våler	28	5	23	17	4	13	22,2
Elverum	118	27	91	110	24	86	27,6
Trysil	43	5	38	29	4	25	19,8
Åmot	41	6	35	20	2	18	23,3
Stor-Elvdal	35	-	35	28	-	28	41,3
Rendalen	11	4	7	7	4	3	16,3
Engerdal	13	-	13	9	-	9	28,5
Tolga	17	2	15	15	2	13	29,8
Tynset	46	4	42	41	4	37	31,6
Alvdal	27	1	26	17	1	16	29,3
Folldal	8	2	6	7	-	7	15,5
Os	14	-	14	10	-	10	18,3

Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

5.4. Årsverk i barneverntenesta pr. 31. desember. Kommune. 1996

Kommune	Stillingar i alt	Herav engasjementstillingar	Tilsette etter utdanning						Ledige stillingar	Tilsette pr. 1 000 innbyggjarar 0-17 år
			I alt	Sosionomar	Barnevern-pedagogar	Anna høgskule-/ universitets- utdanning	Kontor-/ merkantil utdanning	Anna utdanning/ ufaglært		
Hedmark	87,1	2,2	84,1	21,1	32,6	14,9	3,3	12,2	3,0	2,2
Kongsvinger	10,0	-	9,0	1,0	4,0	1,0	-	3,0	1,0	2,6
Hamar	9,0	-	9,0	2,0	4,0	3,0	-	-	-	1,7
Ringsaker	15,3	-	15,3	5,0	4,0	2,5	1,0	2,8	-	2,2
Løten	4,0	-	4,0	1,0	2,0	-	-	1,0	-	2,5
Stange	6,9	-	6,9	1,5	3,0	1,0	-	1,4	-	1,8
Nord-Odal	3,8	-	3,8	2,0	1,0	-	0,8	-	-	4,1
Sør-Odal	2,0	-	2,0	-	-	1,0	-	1,0	-	1,4
Eidskog	5,9	-	4,9	1,0	1,0	0,4	0,5	2,0	1,0	3,8
Grue	2,0	-	2,0	-	2,0	-	-	-	-	2,1
Åsnes	3,6	-	3,6	0,6	-	3,0	-	-	-	2,4
Våler	2,0	-	2,0	1,0	1,0	-	-	-	-	2,6
Elverum	10,0	2,0	10,0	1,0	6,0	2,0	1,0	-	-	2,6
Trysil	2,0	-	2,0	-	2,0	-	-	-	-	1,4
Åmot	2,0	-	2,0	1,0	-	1,0	-	-	-	2,5
Stor-Elvdal	2,0	-	2,0	1,0	-	-	-	1,0	-	3,3
Rendalen	0,5	-	0,5	0,5	-	-	-	-	-	1,2
Engerdal	1,0	-	1,0	1,0	-	-	-	-	-	3,2
Tolga	0,8	-	0,8	-	0,8	-	-	-	-	1,7
Tynset	2,0	-	1,0	1,0	-	-	-	-	1,0	0,8
Alvdal	1,0	-	1,0	0,5	0,5	-	-	-	-	1,7
Folldal	0,5	-	0,5	-	0,5	-	-	-	-	1,3
Os	0,8	0,2	0,8	-	0,8	-	-	-	-	1,6

Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

5.5. Barn med barneverntiltak i løpet av året og på slutten av året. Tal for kjønn og alder. Absolutte tal og pr. 1 000 barn 0-17 år. Heile landet. 1996

	I løpet av året		På slutten av året	
	Absolutte tal	Pr. 1 000	Absolutte tal	Pr. 1 000
Alle	28 592	26,1	21 505	20,2
Kjønn				
Gutar	16 168	29,0	12 022	22,1
Jenter	12 783	23,8	9 469	18,2
Uoppgjeve	19	-	14	-
Alder				
0 år	312	5,1	260	4,3
1 "	692	11,4	559	9,2
2 "	1 031	17,1	806	13,3
3 "	1 376	22,8	1 099	18,2
4 "	1 593	26,1	1 307	21,4
5 "	1 844	29,8	1 482	23,9
6 "	1 894	30,6	1 470	23,7
7 "	1 783	29,6	1 192	19,8
8 "	1 548	26,5	1 225	21,0
9 "	1 596	28,9	1 252	22,7
10 "	1 594	29,5	1 185	22,0
11 "	1 589	30,2	1 259	23,9
12 "	1 567	30,1	1 189	22,9
13 "	1 581	30,7	1 219	23,6
14 "	1 667	31,6	1 313	24,9
15 "	1 822	34,7	1 365	26,0
16 "	1 862	35,2	1 279	24,2
17 "	1 707	32,0	1 235	23,2
18 år og over eller uoppgjeve	1 912	-	809	-

Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

jenter med tiltak. Tala i tabell 5.5 syner at på landsbasis mottok 22,1 pr. 1 000 gutar 0-17 år og 18,2 pr. 1 000 jenter 0-17 år barneverntiltak ved utgangen av 1996.

Ungdomar i tenåra var hyppigast representerte blant barna med barneverntiltak i løpet av året, sett pr. 1 000 barn i landet i same alder. Hovudtendensen er aukande inngripnad frå barnevernet samstundes med aukande alder på barnet. Unnataket er ein "topp" i intervallet 5-7 år og ein markert nedgang frå 16 til 17 år. Tala ved utgangen av året syner det same, men her låg delen 11-åringar også ganske høgt i 1996, med 23,9 pr. 1 000 11-åringar. Flest barn med barneverntiltak finn ein generelt på aldersstega 15 og 16 år, det vil seie ved overgangen mellom ungdomsskole og vidaregåande skole.

14 100 avslutta undersøkingssaker

Barneverntenesta har rett og plikt til å starte ei undersøking når det er rimeleg grunn til å tru at barn lever under slike høve at det kan bli aktuelt med tiltak etter lov om barneverntjenester. Undersøkingane baserer seg på skriftlege eller munnlege meldingar til barneverntenesta.

I alt 14 100 undersøkingssaker vart avslutta i 1996, det vil seie 14,5 undersøkingssaker pr. 1 000 barn i landet (jf. tabell 5.6). Litt meir enn halvparten av sakene gjaldt gutar.

Konklusjonen viste seg oftast å vere eit vedtak etter barnevernlova. Av dei undersøkingssakene som vart avslutta, vart konklusjonen i vel halvparten av sakene at

5.6. Undersøkingssaker avslutta, etter konklusjon og kjønn, alder og fylke. 1996

	Konklusjon				Undersøkingssaker pr. 1 000 barn 0-17 år
	Undersøkingssaker avslutta	Vedtatt etter BVL	Lagt bort/råd/rettledning	Uoppgeve	
I alt	14 113	7 219	6 595	299	14,5
Kjønn					
Gutar	7 701	3 991	3 534	176	15,4
Jenter	6 396	3 223	3 050	123	13,6
Uoppgeve	16	5	11	-	-
Alder					
0- 1 år	1 084	650	413	21	10,4
2- 5 år	3 294	1 815	1 421	58	14,1
6-12 år	5 043	2 592	2 334	117	13,6
13-17 år	4 308	2 014	2 196	98	17,1
18 år og over eller uoppgeve	384	148	231	5	-
Fylke					
Østfold	709	318	378	13	14,1
Akershus	1 198	620	537	41	11,4
Oslo	1 396	638	731	27	15,5
Hedmark	570	346	215	9	15,6
Oppland	439	271	162	6	12,9
Buskerud	738	347	377	14	14,4
Vestfold	803	366	421	16	17,4
Telemark	570	301	259	10	16,8
Aust-Agder	314	206	102	6	13,0
Vest-Agder	517	276	236	5	14,1
Rogaland	1 054	515	505	34	11,9
Hordaland	1 649	597	1 010	42	15,4
Sogn og Fjordane	311	184	123	4	12,4
Møre og Romsdal	710	409	284	17	12,6
Sør-Trøndelag	809	418	372	19	14,1
Nord-Trøndelag	508	342	162	4	17,1
Nordland	943	536	385	22	19,4
Troms	584	354	225	5	16,5
Finnmark	291	175	111	5	18,7

Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

det skulle setjast inn barneverntiltak. Resten av sakene vart lagt bort etter at barneverntenesta hadde gjeve familien råd/rettledning.

Nordland hadde flest avslutta undersøkingssaker i 1996, med 19,4 saker pr. 1 000 barn 0-17 år. Akershus og Rogaland hadde færrest saker pr. 1 000 barn 0-17 år med 11,4 og 11,9. Hedmark hadde 15,6 saker. Dette var litt over landsgjennomsnittet.

Hedmark disponerte 0,8 plassar pr. 1 000 0-17-åringar

Tabell 5.7 syner at det var 1 481 plassar til saman i norske barneverninstitusjonar pr. 15. januar 1998. Desse plassane kan disponerast av alle fylka etter avtale; med andre ord, fylka betaler for ei viss mengd plassar som ikkje treng vere lokaliserte i eitt bestemt fylke.

At eit fylke disponerer ein plass i ein barneverninstitusjon betyr ikkje at fylket alltid har eit barn som tek opp plassen. Ein plass er ikkje det same som ein bebuar.

Dei fleste institusjonane har likevel plassane sine knytt til eitt fylke.

Oslo disponerte flest plassar med 313 av 1 481 plassar i barneverninstitusjonar. Dette betyr òg at Oslo hadde flest plassar i forhold til folketallet 0-17 år. Med 3,3 plassar pr. 1 000 barn 0-17 år låg Oslo godt over dei andre fylka. Finnmark følgde som nummer to med 2,0 plassar pr. 1 000 barn 0-17 år. Hedmark, med 0,8 plassar, var eitt av seks fylke med mindre enn ein plass pr. 1 000 barn 0-17 år.

Ungdomsheimar var typen barneverninstitusjon med flest plassar. Ungdomsheimane utgjorde ein tredel av alle plassane, og alle fylka disponerte slike plassar. Berre ni fylke hadde mødreheimar.

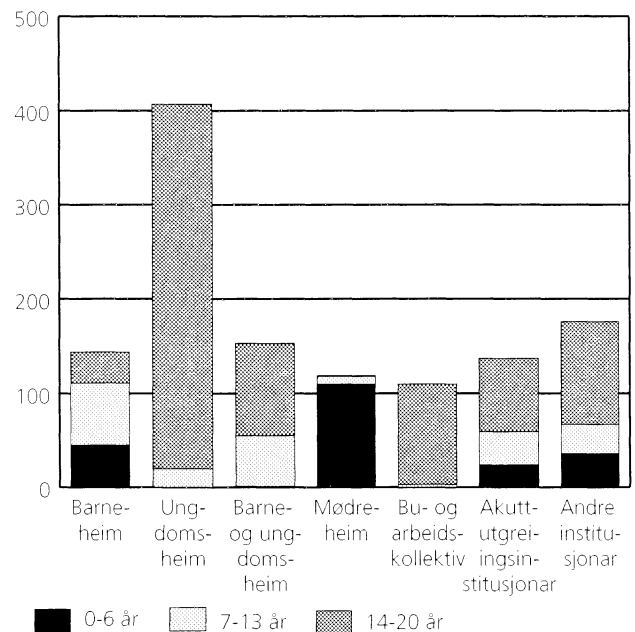
Dei 186 barneheimplassane utgjorde 13 prosent av institusjonsplassane.

Ungdomsheimane hadde flest bebuarar

Pr. 15. januar 1998 var det 1 250 bebuarar i barneverninstitusjonane i Noreg. Desse tala finst i tabell 5.8. Gutane talde over 100 fleire enn jentene, og prosentdelen for kjønna var med dette 55 prosent gutar og 45 prosent jenter blant bebuarane.

Ungdomsheimane hadde flest bebuarar, med 33 prosent av totalen. Gutar i ungdomsheimar utgjorde 35 prosent av alle gutane i barneverninstitusjonar, medan

Figur 5.3. Bebuarar i barneverninstitusjonar, etter alder og institusjonstype. Heile landet. Pr. 15. januar 1998. Absolutte tal

Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

5.7. Plassar i barneverninstitusjonar, etter institusjonstype.¹ Fylke. Pr. 15. januar 1998

	I alt	Barneheim	Ungdomsheim	Barne- og ungdomsheim	Mødreheim	Bu- og arbeidskollektiv	Akuttutgreiingsinstitusjon	Andre institusjonar	Plassar pr. 1 000 barn 0-17 år
Heile landet	1 481	186	486	178	127	120	179	205	1,4
Østfold	89	-	37	9	6	3	15	19	1,7
Akershus	163	5	49	34	8	15	18	34	1,5
Oslo	313	33	86	23	68	28	41	34	3,3
Hedmark	32	-	8	8	-	-	8	8	0,8
Oppland	24	-	8	-	-	-	16	-	0,6
Buskerud	72	21	23	3	3	13	-	9	1,4
Vestfold	48	6	19	-	6	5	7	5	1,0
Telemark	64	19	12	8	-	1	15	9	1,7
Aust-Agder	41	15	9	-	-	2	12	3	1,7
Vest-Agder	37	-	28	8	-	-	-	1	1,0
Rogaland	141	5	21	38	-	20	21	36	1,4
Hordaland	132	48	24	2	17	10	16	15	1,2
Sogn og Fjordane	19	-	12	6	-	-	-	1	0,7
Møre og Romsdal	54	10	42	1	-	1	-	-	0,9
Sør-Trøndelag	87	12	37	19	8	4	-	7	1,4
Nord-Trøndelag	22	-	9	5	-	-	-	8	0,7
Nordland	50	6	29	6	6	3	-	-	0,9
Troms	57	6	12	8	5	14	-	12	1,6
Finnmark	36	-	21	-	-	1	10	4	2,0

¹ Tal på plassar som fylket disponerer.

Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

5.8. Bebuarar i barneverninstitusjonar, etter institusjonstype, kjønn og alder. Heile landet. Pr. 15. januar 1998

Kjønn og alder	I alt	Barneheim	Ungdomsheim	Barne- og ungdomsheim	Mødreheim	Bu- og arbeidskollektiv	Akuttutgreiingsinstitusjonar	Andre institusjonar
I alt	1 246	144	407	153	119	110	137	176
0- 2 år	133	28	-	-	85	-	5	15
3- 6 "	83	17	-	1	25	-	19	21
7-13 "	217	66	20	54	8	3	35	31
14-17 "	684	29	325	81	-	81	78	90
18-20 "	129	4	62	17	1	26	-	19
Gutar	680	81	235	88	57	54	69	96
0- 2 år	63	12	-	-	40	-	2	9
3- 6 "	44	9	-	1	14	-	8	12
7-13 "	136	41	15	37	3	1	19	20
14-17 "	362	17	184	36	-	40	40	45
18-20 "	75	2	36	14	-	13	-	10
Jenter	566	63	172	65	62	56	68	80
0- 2 år	70	16	-	-	45	-	3	6
3- 6 "	39	8	-	-	11	-	11	9
7-13 "	81	25	5	17	5	2	16	11
14-17 "	322	12	141	45	-	41	38	45
18-20 "	54	2	26	3	1	13	-	9

Kjelde: Sosialstatistikk, SSB.

30 prosent av alle jentene i barneverninstitusjonar var bebuarar på ungdomsheimar. Elles var jentene relativt jamt fordelte over institusjonstypene. For gutane var barne- og ungdomsheim den nest vanlegaste institusjonsbustaden ("andre institusjonar" har ein sett bort ifrå).

Aldersmessig var 14-17-åringane i fleirtal blant bebuarane. 684 av 1 246, eller 55 prosent, var i denne aldersgruppa, som utgjorde under ein femdel av det samla aldersspennet. Aldersgruppa 7-13 år talde 217 bebuarar. Aldersgruppa 14-17 år utgjorde hovudtyngda for begge kjønn, med høvesvis 53 prosent av gutane og 57 prosent av jentene.

Kapittel 1360 i kommunerekneskapane, "Tiltak innanfor barne- og ungdomsvernet", dekkjer blant anna utgifter til barneheimar, fosterheimar, barnevernskuratorar, ettervern, støttekontaktar, for å nevne noko. Føringa av driftsutgifter og lønsutgifter gjev rom for kommunale variasjonar og dermed vanskar med samanlikningar. Korrigerte tal finst i faktaarka "Kommunens økonomi og tjenesteproduksjon" og i *NOS Kommune-Norge i tall* frå SSB. *NOS Strukturaltall for kommunenes økonomi* kan òg konsulterast om økonomiske tal er ønskjeleg. Publikasjonane gjer greie for styrke og veikskap ved tala.

B Returadresse:
Statistisk sentralb
Postboks 8131 De
N-0033 Oslo

Publikasjonane kan tingast frå:

Statistisk sentralbyrå
Salg- og abonnementservice
2225 Kongsvinger

Telefon: 62 88 55 00
Telefaks: 62 88 55 95

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway